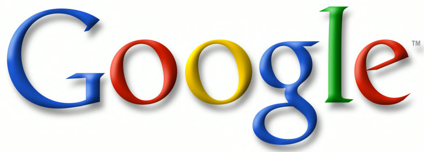
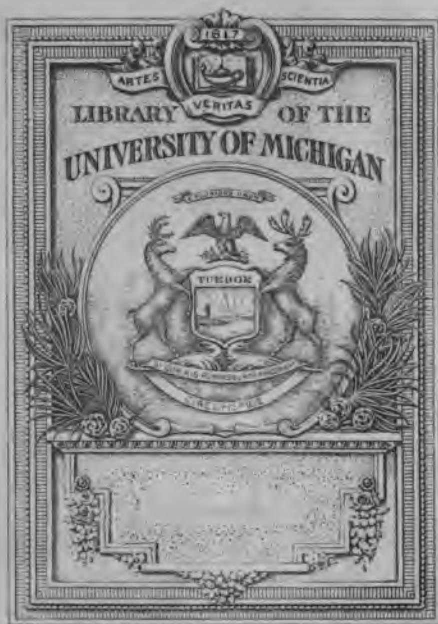

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR

FRUEN FRA HAVET.

SKUESPIL I FEM AKTER.

AF

HENRIK IBSEN.

KØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

GRÆBES BOGTRYKKERI.

1888.

En af forfatteren autoriseret tysk oversættelse udkommer samtidig med originalen.

FRUEN FRA HAVET

PERSONERNE:

DOKTOR WANGEL, distriktslæge.
FRU ELLIDA WANGEL, hans anden hustru.
BOLETTE, } hans døttre af første
HILDE, halvvoksen. } ægteskab.
OVERLÆRER ARNHOLM.
LYNGSTRAND.
BALLESTED.
EN FREMMED MAND.
UNGE FOLK FRA BYEN.
TURISTER.
SOMMERGÆSTER.

(Handlingen foregår ved sommertid i en liden fjordby i det nordlige Norge.)

FØRSTE AKT.

(Doktor WANGELS hus med stor overbygget veranda til venstre. Have foran og omkring. Nedenfor verandaen en flagstang. Til højre i haven en løvhytte med bord og stole. Hækkegærde med en liden indgangsdør i baggrunden. Bag gærdet en vej langs stranden. Allé ved vejen. Mellem træerne ses fjorden og høje fjeldrækker og tinder i det fjerne. Det er en varm og strålende klar sommermorgen.)

(BALLESTED, middelaldrende, iført en gammel fløjelsjakke og med bredskygget kunstnerhat, står under flagstangen og steller med linen. Flaget ligger på jorden. Lidt fra ham et staffeli med et opspændt lærred. Ved siden af ligger på en feltstol pensler, palet og en malerkasse.)

(BOLETTE WANGEL kommer fra den åbne havestuedør ud på verandaen. Hun bærer en stor vase med blomster, som hun sætter på bordet.)

BOLETTE.

Nå, Ballested, — får De det så til at glide?

BALLESTED.

Ja vel, frøken. Det er en smal sag. — Med tilladelse, — venter De fremmede på besøg idag?

BOLETTE.

Ja, vi venter overlærer Arnholm hid til os i formiddag. Han er kommen til byen i nat.

BALLESTED.

Arnholm? Bi lidt —. Hed han ikke Arnholm, han, som var huslærer her for en del år siden?

BOLETTE.

Jo. Det er netop ham.

BALLESTED.

Se, se. Kommer han nu på disse kanter igen.

BOLETTE.

Det er derfor vi gerne vil flage.

BALLESTED.

Ja, det er jo nok så rimeligt da.

(BOLETTE går ind i havestuen igen.)

(Lidt efter kommer LYNGSTRAND frem på vejen fra højre og standser interesseret, da han ser staffeliet og malersagerne. Han er en spæd ung mand, tarveligt, men ordentligt klædt og af et svageligt udseende.)

LYNGSTRAND
(udenfor ved hækken).

God morgen.

BALLESTED
(vender sig).

Håh —! God morgen. (Hejser flaget op.) Se så, — nu går ballonen. (Gør linen fast og gir sig at skaffe ved staffeliet.) God morgen, meget ærede. Jeg har rigtignok ikke den fornøjelse at —

LYNGSTRAND.

De er visst maler, De.

BALLESTED.

Ja, begribeligvis. Skulde jeg ikke være maler også?

LYNGSTRAND.

Jo, jeg kan se det. — Måtte jeg ikke få lov at komme lidt indenfor?

BALLESTED.

Vil De kanské ind og se på?

LYNGSTRAND.

Ja, det vilde jeg så svært gerne.

BALLESTED.

Å, der er ikke noget betydeligt at se endnu. Men vær så artig. Træd De kun nærmere.

LYNGSTRAND.

Mange tak.

(Han kommer ind gennem havedøren.)

BALLESTED
(maler).

Det er fjorden der inde mellem øerne, som jeg holder på med.

LYNGSTRAND.

Jeg ser det, ja.

BALLESTED.

Men figuren mangler endnu. Her i byen er der ikke en model at opdrive.

LYNGSTRAND.

Skal der være en figur også?

BALLESTED.

Ja. Inde ved skæret her i forgrunden skal der ligge en halvdød havfrue.

LYNGSTRAND.

Hvorfor skal hun være halvdød?

BALLESTED.

Hun har forvildet sig ind fra havet og kan ikke finde ud igen. Og så ligger hun her og omkommer i brakvandet, forstår De.

LYNGSTRAND.

Nå, således.

BALLESTED.

Det var fruen her i huset, som satte mig på tanken at male sligt noget.

LYNGSTRAND.

Hvad vil De kalde det billede, når det blir færdigt?

BALLESTED.

Jeg agter at kalde det «havfruens ende».

LYNGSTRAND.

Det passer bra'. — De kan visst få noget godt ud af dette her.

BALLESTED
(ser på ham).

Mand af faget måské?

LYNGSTRAND.

Maler, mener De?

BALLESTED.

Ja.

LYNGSTRAND.

Nej, jeg er ikke det. Men jeg skal bli' billedhugger. Jeg heder Hans Lyngstrand.

BALLESTED.

Så De skal bli' billedhugger? Ja ja, skulpturkunsten er også en net, flot kunst. — Jeg tror, jeg har set Dem på gaden et par gange. Har De opholdt Dem længe her hos os?

LYNGSTRAND.

Nej, jeg har bare været her en fjorten dages tid. Men jeg vil se, om jeg kan få bli' her sommeren ud.

BALLESTED.

Nyde badelivets behageligheder? Hvad?

LYNGSTRAND.

Ja, jeg skulde se at komme mig lidt til kræfter.

BALLESTED.

Dog vel ikke svagelig?

LYNGSTRAND.

Jo, jeg er ligesom lidt svagelig af mig. Men det er ikke noget videre farligt. Det er bare sådant noget med trangpustenhed for brystet.

BALLESTED.

Pyt, — den slags bagateller! For resten skulde De nu tale med en kyndig læge alligevel.

LYNGSTRAND.

Jeg har tænkt på at spørge doktor Wangel ved lejlighed.

BALLESTED.

Ja, gør det. (Ser ud til venstre.) Der kommer en dampbåd igen. Stoppende fuldt af passagerer

ombord. Det er dog et mageløst opsving, rejselivet har ta't her i de sidste år.

LYNGSTRAND.

Ja, her er rigtig en svær trafik, synes jeg.

BALLESTED.

Fuldt op af sommergæster er her også. Jeg er mangen gang bange for, at vor gode by skal tabe sit præg ved alt dette fremmede væsen.

LYNGSTRAND.

Er De barnefødt her i byen?

BALLESTED.

Nej, jeg er ikke det. Men jeg har akkla— akklimatiseret mig. Jeg føler mig knyttet til stedet ved tidens og vanens bånd.

LYNGSTRAND.

De har altså boet længe her?

BALLESTED.

Nå, en sytten-atten år. Jeg kom hid med Skives teaterselskab. Men så geråded vi i finansielle vanskeligheder. Og så opløste selskabet sig og spredtes for alle vinde.

LYNGSTRAND.

Men De selv blev altså igen?

BALLESTED.

Jeg blev. Og det har jeg ståt mig nokså godt på. Jeg virked nemlig dengang nærmest i dekorationsfaget, skal jeg sige Dem.

(BOLETTE kommer ud med en gyngestol, som hun sætter på verandaen.)

BOLETTE
(taler ind i havestuen).

Hilde, — se om du kan finde den brodérte fodskammelen til far.

LYNGSTRAND
(går hen under verandaen og hilser):

God morgen, frøken Wangel!

BOLETTE
(ved rækværket).

Nej se, er det Dem, herr Lyngstrand? God morgen. Undskyld et øjeblik, — jeg skal bare —
(Går ind i huset.)

BALLESTED.

Kender De familjen her?

LYNGSTRAND.

Ikke videre. Jeg har bare truffet frøkenerne hist og her hos andre. Og så talte jeg lidt med fruen, sidst der var musik oppe på «Udsigten». Hun sa', jeg måtte gerne komme og besøge dem.

BALLESTED.

Nå, ved De hvad, — De skulde kultivere det bekendtskab.

LYNGSTRAND.

Ja, jeg har også tænkt på at gøre et besøg. Sådan en visit at kalde for. Når jeg nu bare kunde finde en anledning —

BALLESTED.

Å hvad, — anledning — (ser ud til venstre.) Død og plage! (samler sine sager sammen.) Dampbåden er alt inde ved bryggen. Jeg må hen i hotellet. Kanské nogen af de nyankomne har brug for mig. Jeg virker nemlig som hårskærer og frisør også, skal jeg sige Dem.

LYNGSTRAND.

De er visst svært alsidig, De.

BALLESTED.

Man må vide at ak—klimatisere sig i diverse fag på småstederne. Skulde De nogen gang tiltrænge et eller andet i hårvejen, — lidt pomade eller sligt, så spørg De bare efter danselærer Ballested.

LYNGSTRAND.

Danselærer —?

BALLESTED.

Formand i «Hornforeningen», om De så vil. I aften har vi koncert oppe på «Udsigten». Farvel, — farvel!

(Han går med malersagerne gennem stakitdøren og videre ud til venstre.)

(HILDE kommer ud med skammelen. BOLETTE bringer flere blomster. Lyngstrand hilser på Hilde, nede fra haven.)

HILDE
(ved rækværket, uden at hilse igen.)

Bolette sa', at De havde vovet Dem indenfor idag.

LYNGSTRAND.

Ja, jeg tog mig den frihed at gå lidt indenfor.

HILDE.

Har De været ude og gå't morgentur nu?

LYNGSTRAND.

Å nej, — det blev nok ikke nogen lang tur idag.

HILDE.

Har De været i bad da?

LYNGSTRAND.

Ja, jeg var ude i sjøen en liden stund. Jeg så Deres mor dernede. Hun gik ind i sit badehus.

HILDE.

Hvem gjorde det?

LYNGSTRAND.

Deres mor.

HILDE.

Nå så, nå.

(Hun sætter skammelen foran gyngestolen.)

BOLETTE
(ligesom afbrydende).

Så De ikke noget til fars båd ude på fjorden?

LYNGSTRAND.

Jo, jeg syntes jeg så en sejlbåd, som styred indover.

BOLETTE.

Det var visst far. Han har været ude i sygebesøg på øerne.

(Hun orduer et og andet ved bordet.)

LYNGSTRAND
(et skridt oppe på trappen til verandaen).

Nej, her er da rigtig staseligt med blomster —!

BOLETTE.

Ja, ser det ikke godt ud?

LYNGSTRAND.

Å, det ser dejligt ud. Det ser ud, som om her var en højtidsdag i huset.

HILDE.

Det er det såmæn også.

LYNGSTRAND.

Kunde næsten skønne det. Det er visst Deres fars geburtsdag idag.

BOLETTE
(advarende til Hilde).

Hm — hm!

HILDE
(uden at bryde sig om det).

Nej, mors.

LYNGSTRAND.

Nå så, — Deres mors er det.

BOLETTE
(sagte, vred).

Men, Hilde —!

HILDE
(ligeså).

La' mig være! (til Lyngstrand.) De skal vel gå hjem og få Dem frokost nu?

LYNGSTRAND
(stiger ned fra trappen).

Ja, jeg skulde vel se at få mig lidt til livs.

HILDE.

De synes da visst, at De lever rigtig godt der borte på hotellet?

LYNGSTRAND.

Jeg bor ikke længer på hotellet. Det blev mig for dyrt.

HILDE.

Hvor bor De da nu?

LYNGSTRAND.

Nu bor jeg oppe hos madam Jensen.

HILDE.

Hvilken madam Jensen?

LYNGSTRAND.

Jor'moren.

HILDE.

Undskyld, herr Lyngstrand, — men jeg har virkelig andet at bestille end at —

LYNGSTRAND.

Å, jeg skulde visst ikke ha' sagt det der.

HILDE.

Hvilket noget?

LYNGSTRAND.

Det, som jeg sa'.

HILDE
(måler ham, unådigt).

Jeg forstår Dem aldeles ikke.

LYNGSTRAND.

Nej, nej. Men så vil jeg da sige frøkenerne farvel så længe.

BOLETTE
(kommer frem til trappen).

Farvel, farvel, herr Lyngstrand. De får rigtig ha' os undskyldt for idag —. Men siden en gang, — når De får rigtig god tid — og når De har lyst, — så må De endelig se indom og hilse på far og — og på os andre.

LYNGSTRAND.

Jo, mange tak. Det skal jeg så inderlig gerne gøre.

(Han hilser og går ud gennem havedøren. I det han går forbi på vejen udenfor til venstre, hilser han endnu en gang op til verandaen.)

HILDE
(halvhøjt).

Adjø, mosjø! Værs'go' og hils mor Jensen fra mig.

BOLETTE
(sagte, rusker hende i armen).

Hilde —! Din uskikkelige unge! Er du rent gal! Han kunde gerne høre dig!

HILDE.

Pyt, — tror du, jeg bryr mig om det!

BOLETTE
(ser ud til højre).

Nu kommer far.

(DOKTOR WANGEL, rejseklædt og med en liden vadsæk i hånden, kommer frem på fodstien fra højre.)

WANGEL.

Se, her har I mig igen, småpiger!

(Han går ind gennem stakitdøren.)

BOLETTE
(går ham imøde nede i haven).

Å, det var da dejligt, at du kom.

HILDE
(går også ned til ham).

Har du gjort ifra dig for hele dagen nu, far?

WANGEL.

Å nej, jeg får nok ned på kontoret en liden stund siden. — Sig mig, — ved I om Arnholm er kommet?

BOLETTE.

Ja, han kom inat. Vi har havt bud henne i hotellet.

WANGEL.

Altså ikke set ham endnu?

BOLETTE.

Nej. Men han kommer visst ind til os i formiddag.

WANGEL.

Ja, det gør han ganske sikkert.

HILDE
(trækker i ham).

Far, nu må du da sé dig om.

WANGEL
(ser hen mod verandaen).

Ja, jeg ser det nok, barn. — Her er jo rigtig festligt.

BOLETTE.

Ja, synes du ikke, vi har fåt det pent i stand?

WANGEL.

Jo, det må jeg rigtignok sige. — Er — er vi alene i huset nu?

HILDE.

Ja, hun er gåt i —

BOLETTE
(falder raskt ind).

Mor er i bad.

WANGEL
(ser venligt på Bolette og klapper hende på hodet. Derpå siger han lidt nølende):

Hør nu, småpiger, — vil I ha' alt dette her stående således hele dagen? Og flaget hejst hele dagen også?

HILDE.

Å, men det kan du da vel sagtens tænke dig, far!

WANGEL.

Hm, — ja vel. Men, ser I —

BOLETTE
(blinker og nikker til ham).

Du kan da vel skønne, at vi har gjort det alt sammen for overlærer Arnholms skyld. Når slig en god ven kommer første gang og hilser på dig —

HILDE
(smiler og rusker i ham).

Tænk, — han, som har været Bolettes lærer, far!

WANGEL
(med et halvt smil).

I to er mig rigtig et par poliske —. Nå, herre gud, — det er jo i grunden så ganske naturligt, at vi erindrer hende, som ikke mere er iblandt os. Men alligevel. Se der, Hilde. (gir vadsækken fra sig.) Ned på kontoret med den. — Nej, småpiger, — jeg liker ikke dette her. Ikke måden, forstår I. Dette, at vi således hvert år —. Nå, — hvad skal man sige! Det kan vel sagtens ikke gøres anderledes.

HILDE
(vil gå gennem haven til venstre med vadsækken, men standser, vender sig og peger ud).

Se den herren, som kommer der borte. Det er visst overlæreren.

BOLETTE
(ser derhen).

Han der? (ler.) Nej, du er god, du! Tror du den halvgamle fyren er Arnholm!

WANGEL.

Nå, bi lidt, barn. Jo så min sandten tror jeg ikke det er ham! — Jo visst er det så, jo!

BOLETTE
(stirrer derhen, stille forbauset).

Ja, ved gud, tror ikke jeg også —!

(OVERLÆRER ARNHOLM, i elegant formiddagsdragt, med guldbriller og en tynd stok, kommer udenfor på vejen fra venstre. Han har et noget overanstrængt udseende, ser ind i haven, hilser venligt og går ind gennem stakitdøren.)

WANGEL
(går ham imøde).

Velkommen, kære overlærer! Hjertelig velkommen på gamle tomter igen!

ARNHOLM.

Tak, tak, doktor Wangel. Tusend tak skal De ha'.

(De ryster hinandens hænder og går sammen fremover i haven.)

ARNHOLM.

Og der har vi børnene! (rækker dem hænderne og ser på dem.) De to skulde jeg neppe ha' kendt igen.

WANGEL.

Nej, det tror jeg nok.

ARNHOLM.

Å jo, — kanské dog Bolette. — Jo, Bolette skulde jeg nok ha' kendt.

WANGEL.

Knapt nok, tænker jeg. Det er jo også nu en otte—ni år siden, De så hende sidst. Å ja, her er sagtens mangt og meget forandret i den tid.

ARNHOLM
(ser sig om).

Jeg synes egentlig ikke det. Når jeg undtager, at træerne er vokset adskilligt til — og så at der er anlagt den løvhytten der —

WANGEL.

Å nej, sådan i det ydre —

ARNHOLM
(smiler).

Og så det, naturligvis, at nu har De jo to store giftefærdige døttre i huset.

WANGEL.

Å, giftefærdig er da vel bare den ene.

HILDE
(halvhøjt).

Nej, hør på far!

WANGEL.

Men nu tænker jeg, vi sætter os op på verandaen. Der er svalere end her. Vær så god.

ARNHOLM.

Tak, tak, kære doktor.

(De går derop. Wangel anviser Arnholm plads i gyngestolen.)

WANGEL.

Se så. Nu skal De bare sidde ganske rolig og hvile Dem ud. For De ser virkelig noget anstrængt ud efter rejsen.

ARNHOLM.

Å, det betyder ingenting. Her i disse omgivelser —

BOLETTE

(til Wangel).

Skal vi ikke bringe lidt sodavand og saft i havestuen? Her ude bliver det visst snart for varmt.

WANGEL.

Jo, gør det, småpiger. Lad os få sodavand og saft. Og så lidt konjak kanské.

BOLETTE.

Skal det være konjak også?

WANGEL.

Bare lidt. Om nogen skulde ville ha'.

BOLETTE.

Ja, ja da. Hilde, gå så ned på kontoret med vadsækken.

(BOLETTE går ind i havestuen og lukker døren efter sig. HILDE tar vadsækken og går gennem haven bag huset til venstre.)

ARNHOLM
(som har fulgt Bolette med øjnene).

Det er da virkelig en prægtig —. Det er to prægtige pigebørn, som der er vokset op for Dem.

WANGEL
(sætter sig).

Ja, synes De ikke det.

ARNHOLM.

Jo, det er ligefrem overraskende med Bolette. Og med Hilde også. — Men nu De selv, kære doktor —. Tænker De at bli' boende her al Deres tid?

WANGEL.

Å ja, det blir visst til det. Her er jeg jo født og båren, som man siger. Her har jeg levet så inderlig lykkelig med hende, som gik bort fra os så tidlig. Hende, som De kendte, da De var her sidst, Arnholm.

ARNHOLM.

Ja — ja.

WANGEL.

Og nu lever jeg her så lykkelig med hende, som jeg fik i stedet. Å, jeg må sige, at i det hele og store taget har skæbnen været god imod mig.

ARNHOLM.

Men ingen børn i Deres andet ægteskab?

WANGEL.

Vi fik en liden gut for to—halvtredje år siden. Men ham beholdt vi ikke længe. Han døde, da han var en fire—fem måneder gammel.

ARNHOLM.

Er ikke Deres hustru hjemme idag?

WANGEL.

Jo, nu må hun visst snart komme. Hun er nede og tar bad. Det gør hun hver eneste dag i denne tid. Hvad slags vejr det så er.

ARNHOLM.

Fejler der hende noget?

WANGEL.

Ikke sådan ligefrem fejler. Skønt hun har rigtignok været mærkelig nervøs i de sidste par år. Det vil sige, sådan af og til. Jeg kan ikke rigtig bli' klog på, hvad der egentlig er i vejen med hende. Men det at gå i sjøen, det er ligesom hendes liv og lyst, det, ser De.

ARNHOLM.

Det kan jeg huske fra før af.

WANGEL
(med et næsten umærkeligt smil).

Ja, De kender jo Ellida fra den tid, De var lærer der ude i Skjoldviken.

ARNHOLM.

Forstår sig. Hun kom ofte på besøg i prestegården. Og jeg traf hende også for det meste, når jeg var ude i fyrtårnet og så til hendes far.

WANGEL.

Den tiden der ude kan De tro har sat sine dybe mærker i hende. Folk her i byen kan slet ikke forstå det. De kalder hende «fruen fra havet».

ARNHOLM.

Gør de det?

WANGEL.

Ja. Og se derfor —. Tal nu De med hende om gamle dage, kære Arnholm. Det vil hun ha' så inderlig godt af.

ARNHOLM
(ser tvilende på ham).

Har De egentlig nogen grund til at tro det?

WANGEL.

Ja visst har jeg så.

ELLIDAS STEMME
(høres udenfor i haven til højre).

Er det dig, Wangel!

WANGEL
(rejser sig).

Ja, kære.

(Fru Ellida Wangel, med et stort, let kastetørklæde om sig og med håret vådt, udslået over skuldrene, kommer frem mellem træerne ved løvhytten. Overlærer Arnholm rejser sig.)

Wangel

(smiler og strækker hænderne mod hende).

Nå, se der har vi havfruen!

Ellida

(går ilsomt op på verandaen og griber hans hænder):

Gud ske lov, at jeg ser dig igen! Når kom du?

Wangel.

Nu netop. For en liden stund siden. (Tyder mod Arnholm.) Men vil du ikke hilse på en gammel bekendt —?

Ellida

(rækker Arnholm hånden).

Der har vi Dem altså. Velkommen! Og undskyld, at jeg ikke var hjemme —

Arnholm.

Å, jeg be'r. Gør endelig ingen omstændigheder —

Wangel.

Var vandet bra' friskt idag?

Ellida.

Friskt! Å gud, her er vandet aldrig friskt. Så lunkent og så slapt. Uh! Vandet er sygt her inde i fjordene.

ARNHOLM.

Sygt?

ELLIDA.

Ja, det er sygt. Og jeg tror det gør én syg også.

WANGEL
(smiler).

Nå, du anbefaler rigtignok badestedet.

ARNHOLM.

Jeg tror nu snarere, at De, fru Wangel, har et særligt forhold både til havet og til alt, hvad havets er.

ELLIDA.

Å ja, kanske det. Jeg tror det næsten selv. — Men ser De, hvor festligt småpigerne har ordnet al ting for Deres skyld?

WANGEL
(forlegen).

Hm—. (Ser på sit uhr.) Nu må jeg nok snart —

ARNHOLM.

Er det virkelig for min skyld —?

ELLIDA.

Ja, det kan De da forstå. Vi stadser jo ikke sådan op til hverdags. — Uh, — hvor kvæ-

lende hedt her er under dette taget! (Går ned i haven.) Kom her over! Her er da i det mindste ligesom en slags luftning.

(Hun sætter sig i løvhytten.)

ARNHOLM
(går derhen).

Jeg synes såmæn her lufter ganske friskt.

ELLIDA.

Ja De, som er vant til den kvalme hovedstadsluften. Der skal det jo være rent forfærdeligt om sommeren, har jeg hørt.

WANGEL
(som ligeledes er gået ned i haven).

Hm, kære Ellida, nu får du nok underholde vor gode ven alene en stund.

ELLIDA.

Har du forretninger?

WANGEL.

Ja, jeg må ned på kontoret. Og så får jeg jo se at klæ' mig lidt om. Men jeg blir ikke længe —

ARNHOLM
(sætter sig i løvhytten).

Forhast Dem endelig ikke, kære doktor. Deres hustru og jeg skal nok vide at fordrive tiden.

WANGEL
(nikker).

Å ja, — det stoler jeg på. Nå, — på gensyn da!

(Han går ud gennem haven til venstre.)

ELLIDA
(efter en kort taushed).

Synes De ikke, man sidder godt her?

ARNHOLM.

Jeg synes jeg sidder godt nu.

ELLIDA.

Lysthuset her kaldes mit lysthus. For det er mig, som har lad't det indrette. Eller rettere Wangel — for min skyld.

ARNHOLM.

Og her plejer De så at sidde?

ELLIDA.

Ja, her sidder jeg for det meste om dagen.

ARNHOLM.

Med småpigerne vel?

ELLIDA.

Nej, småpigerne — de holder til på verandaen.

ARNHOLM.

Og Wangel selv?

ELLIDA.

Å, Wangel går så fra og til. Snart er han her hos mig og snart er han over hos børnene.

ARNHOLM.

Er det Dem, som vil ha' det således?

ELLIDA.

Jeg tror, at alle parter finder sig bedst ved det på den måde. Vi kan jo tale over til hverandre — når vi en gang imellem synes, vi har noget at sige.

ARNHOLM
(efter en stund i tanker).

Da jeg sidst færdedes på Deres veje —. Ude i Skjoldviken, mener jeg —. Hm, — det er længe siden nu —.

ELLIDA.

Det er godt og vel ti år siden De var der ude hos os.

ARNHOLM.

Ja, så omtrent. Men når jeg tænker mig Dem der ude i fyrtårnet —! Hedningen, som gamle presten kaldte Dem, fordi Deres far havde

ladt Dem døbe, som han sa', med et skibsnavn og ikke med et kristent menneskenavn —

ELLIDA.

Ja, hvad så?

ARNHOLM.

Mindst af alt havde jeg tro'd, jeg skulde få se Dem igen her inde som fru Wangel.

ELLIDA.

Nej, dengang var jo Wangel endnu ikke ble't —. Dengang leved jo endnu småpigernes første mor. Deres rigtige mor sådan —

ARNHOLM.

Ja vel. Ja vel. Men selv om ikke så havde været —. Selv om han havde været frank og fri, — så havde jeg aldrig tænkt, at dette her skulde komme i stand.

ELLIDA.

Ikke jeg heller. Aldrig i verden — dengang.

ARNHOLM.

Wangel er jo så bra'. Så hæderlig. Så inderlig god og snil imod alle mennesker —

ELLIDA
(varmt og hjerteligt).

Ja, det er han rigtignok!

ARNHOLM.

— men han må da være så himmelvidt forskellig fra Dem, synes jeg.

ELLIDA.

Det har De ret i. Det er han også.

ARNHOLM.

Nå, men hvorledes kom det da? Hvorledes kom det!

ELLIDA.

Å, kære Arnholm, De må ikke spørge mig om det. Jeg vilde ikke kunne forklare Dem de ting. Og selv om jeg kunde, så vilde De aldrig være i stand til at fatte og forstå en smule af det.

ARNHOLM.

Hm —. (lidt sagtere.) Har De nogensinde betro'd Deres mand noget om mig? Jeg mener naturligvis om det forgæves skridt, — som jeg engang lod mig henrive til.

ELLIDA.

Nej. Kan De tro sligt! Ikke et ord har jeg sagt ham om — om det, De sigter til.

ARNHOLM.

Det glæder mig. For jeg følte mig ligesom lidt trykket ved tanken om at —

ELLIDA.

Det behøver De slet ikke. Jeg har bare sagt ham, som sandt er, at jeg holdt svært af Dem og at De var den troeste og bedste ven, jeg havde derude.

ARNHOLM.

Tak for det. Men, sig mig nu, — hvorfor skrev De mig aldrig til siden jeg rejste?

ELLIDA.

Jeg tænkte, det kunde kanské gøre Dem ondt at høre noget fra en, som — som ikke kunde komme Dem imøde således, som De havde ønsket det. Det var jo ligesom at rippe op igen i noget pinligt, syntes jeg.

ARNHOLM.

Hm —. Ja, ja, De kan sagtens ha' ret i det.

ELLIDA.

Men hvorfor skrev De aldrig selv?

ARNHOLM
(ser på hende og smiler halvt bebrejdende).

Jeg? Gøre begyndelsen? Kanské gøre mig mistænkt for at ville indlede noget nyt. Efter et sådant afslag som det, jeg havde fåt?

ELLIDA.

Å nej, det forstår jeg jo nok også. — Har De aldrig siden tænkt på nogen anden forbindelse?

ARNHOLM.

Aldrig. Jeg er ble't trofast mod mine erindringer.

ELLIDA
(halvt spøgende).

Å hvad! Lad de gamle triste erindringer fare. De skulde sandelig heller tænke på at bli' en lykkelig ægtemand, synes jeg.

ARNHOLM.

Da måtte det nok ské snart, fru Wangel. Husk på, — jeg har såmæn allerede, med skam at sige, fyldt de syv og tredive.

ELLIDA.

Nå ja, desto større grund til at skynde Dem. (tier lidt, derpå siger hun alvorlig og dæmpet.) Men hør nu, kære Arnholm, — nu vil jeg sige Dem en ting, som jeg ikke kunde fåt frem dengang, om det så havde gældt mit liv.

ARNHOLM.

Hvad er da det?

ELLIDA.

Da De gjorde — det forgæves skridt, som De nylig sa', — da kunde jeg ikke svare Dem anderledes end jeg svarte.

ARNHOLM.

Jeg véd det. De havde ikke andet at byde mig end godt venskab. Jeg véd det jo.

ELLIDA.

Men De véd ikke, at hele mit sind og alle mine tanker dengang var andetsteds henne.

ARNHOLM.

Dengang!

ELLIDA.

Ja, netop.

ARNHOLM.

Men det er jo umuligt! De tar fejl af tiden! Jeg tror knapt De kendte Wangel dengang.

ELLIDA.

Det er ikke Wangel, jeg taler om.

ARNHOLM.

Ikke Wangel? Men på den tid, — der ude i Skjoldviken —. Jeg mindes ikke et eneste menneske der ude, som jeg kunde tænke mig muligheden af, at De kunde fæste Dem ved.

ELLIDA.

Nej, nej, — det tror jeg nok. For det var så rent forvildende galt alt sammen.

ARNHOLM.

Men så lad mig da høre nærmere om dette her!

ELLIDA.

Å, det er jo nok, når De véd, at jeg var bunden dengang. Og nu véd De det jo.

ARNHOLM.

Om De nu ikke havde været bunden dengang?

ELLIDA.

Hvad så?

ARNHOLM.

Vilde da Deres svar på mit brev være faldet anderledes ud?

ELLIDA.

Hvor kan jeg vide det? Da Wangel kom, faldt jo svaret anderledes ud.

ARNHOLM.

Hvad skal det så tjene til at fortælle mig, at De var bunden?

ELLIDA
(rejser sig ligesom i angst og uro).

Fordi jeg må ha' nogen at betro mig til. Nej, nej, bliv De bare siddende.

ARNHOLM.

Deres mand véd altså ikke noget om sagen?

ELLIDA.

Jeg tilstod ham fra først af, at mit sind engang havde været andetsteds henne. Mere har han ikke forlangt at vide. Og vi har aldrig rørt ved det siden. Det var jo i grunden ikke andet end galskab heller. Og så gik det jo overstyr igen straks. Ja, det vil sige — på en måde.

ARNHOLM
(rejser sig).

Bare på en måde? Ikke helt!

ELLIDA.

Jo, jo visst! Å gud, kære Arnholm, det er slet ikke således, som De tænker. Det er noget så rent ubegribeligt. Jeg véd ikke, hvorledes jeg skulde kunne fortælle det. De vilde bare tro, at jeg var syg. Eller at jeg var rent gal.

ARNHOLM.

Min bedste frue, — nu må og skal De sandelig tale fuldt ud.

ELLIDA.

Nå da! Jeg får prøve på det. Hvorledes vil De, som en fornuftig mand, kunne forklare Dem at — (ser ud og afbryder.) Vent til siden. Her kommer nok besøg.

(LYNGSTRAND kommer ude på vejen fra venstre og går ind i haven. Han har en blomst i knaphullet og bærer en stor smuk buket, omviklet med papir og silkebånd. Han standser og nøler lidt uviss ved verandaen.)

ELLIDA
(frem i løvhytten).

Er det småpigerne, De ser efter, herr Lyngstrand?

LYNGSTRAND
(vender sig).

Å, er fruen der? (hilser og kommer nærmere.) Nej, det er ikke det. Det er ikke frøkenerne. Det er Dem selv, fru Wangel. De har jo gi't mig lov til at komme og besøge Dem —

ELLIDA.

Ja visst har jeg så. De er os altid velkommen.

LYNGSTRAND.

Mange tak. Og da det falder sig så heldigt, at her just er festlighed i huset idag —

ELLIDA.

Nå, så det véd De?

LYNGSTRAND.

Jaha. Og derfor vilde jeg gerne være så fri at overrække fru Wangel denne her —
(Han bukker og rækker buketten frem.)

ELLIDA
(smiler).

Men, bedste herr Lyngstrand, er det ikke rigtigst, at De gir Deres smukke blomster til over-

lærer Arnholm selv? For det er jo dog egentlig ham, som —

LYNGSTRAND
(ser uvisst på dem begge).

Undskyld, — men jeg kender ikke den fremmede herre. Det er bare —. Jeg kommer i anledning af geburtsdagen, frue.

ELLIDA.

Geburtsdagen? Så har De ta't fejl, herr Lyngstrand. Der er ingen fødselsdag her i huset idag.

LYNGSTRAND
(smiler lunt).

Å, jeg véd det nok. Men jeg trode ikke, det skulde være så hemmeligt.

ELLIDA.

Hvad for noget véd De?

LYNGSTRAND.

At det er fruens ge— fruens fødselsdag.

ELLIDA.

Min?

ARNHOLM
(ser spørgende på hende).

Idag? Nej visst ikke, nej.

ELLIDA
(til Lyngstrand).

Hvor falder De da på det?

LYNGSTRAND.

Det er frøken Hilde, som har forrådt det. Jeg var lidt indom her før idag. Og så spurte jeg frøkenerne, hvorfor de stadsed så svært op med blomster og flag —

ELLIDA.

Nå ja vel?

LYNGSTRAND.

— og så svared frøken Hilde: jo, for idag er det mors — fødselsdag.

ELLIDA.

Mors —! Nå så.

ARNHOLM.

Aha!

(Han og Ellida ser forstående på hinanden.)

ARNHOLM.

Ja, når den unge mand altså véd det, fru Wangel —

ELLIDA
(til Lyngstrand).

Ja, når De nu engang véd det, så —

LYNGSTRAND
(byder buketten igen).

Må jeg så få lov til at gratulere —

ELLIDA
(tar blomsterne).

Mange tak skal De ha'. — Vær så god og sid ned et øjeblik, herr Lyngstrand.

(Ellida, Arnholm og Lyngstrand sætter sig i løvhytten.)

ELLIDA.

Dette her — med min fødselsdag — det skulde ha' været en hemmelighed, herr overlærer.

ARNHOLM.

Det skulde nok det. Det skulde ikke ha' været for os uindviede.

ELLIDA
(lægger buketten på bordet).

Nej, just så. Ikke for de uindviede.

LYNGSTRAND.

Jeg skal så sandelig ikke nævne det til noget levendes menneske.

ELLIDA.

Å, det er nu ikke sådan ment. — Men hvorledes går det Dem så? Jeg synes, De ser bedre ud nu end før.

LYNGSTRAND.

Ja, jeg tror nok, det går bra' med mig. Og så til næste år, når jeg kanske får komme ned til de sydlige lande —

ELLIDA.

Og det får De jo, siger småpigerne.

LYNGSTRAND.

Ja, for i Bergen har jeg en velgører, som beskytter mig. Og han har lovet, at han vil hjælpe mig til næste år.

ELLIDA.

Hvorledes har De fåt fat på ham?

LYNGSTRAND.

Å, det traf sig så svært heldigt. For jeg har en gang været ude til sjøs med et af skibene hans.

ELLIDA.

Har De det? Så De havde lyst til sjøen dengang?

LYNGSTRAND.

Nej, ikke det mindste. Men da mor var død, så vilde ikke far ha' mig gåendes længer hjemme hos sig. Og så lod han mig gå til sjøs. Så forliste vi i engelske kanalen på hjemrejsen. Og det var jo godt for mig.

ARNHOLM.

Hvorledes det, mener De?

LYNGSTRAND.

Jo, for ved det forliset var det, at jeg fik mit knæk. Dette her for brystet. Jeg lå så længe i det iskolde vandet, før de kom og berged mig. Og så måtte jeg jo begi' sjøen. — Ja, det var rigtignok en stor lykke.

ARNHOLM.

Så? Synes De det?

LYNGSTRAND.

Ja. For knækket er jo ikke videre farligt. Og nu kan jeg jo få bli' billedhugger, som jeg så inderlig gerne vilde. Tænk — at få modellere i det dejlige léret, som føjer sig så fint mellem fingrene!

ELLIDA.

Og hvad vil De så modellere? Skal det være havmænd og havfruer? Eller skal det være gamle vikinger —?

LYNGSTRAND.

Nej, det blir nok ikke sligt noget. Så snart jeg kan komme til, vil jeg prøve på at gøre et stort værk. Sådan en gruppe, som de kalder det.

ELLIDA.

Nå ja, — men hvad skal da den gruppen forestille?

LYNGSTRAND.

Å, det skulde nu være noget, som jeg selv har oplevet.

ARNHOLM.

Ja, ja, — hold Dem helst til det.

ELLIDA.

Men hvad skal det være for noget?

LYNGSTRAND.

Jo, jeg havde tænkt, det skulde være en ung sjømandskone, som ligger og sover så underlig uroligt. Og drømme gør hun også. Jeg tror nok, jeg skal få det til slig, at de kan se på hende, at hun drømmer.

ARNHOLM.

Skal der da ikke være noget mere?

LYNGSTRAND.

Jo, der skal være én figur til. Sådan en gestalt at kalde for. Det skal være hendes mand, som hun har været troløs imod, mens han var borte. Og han er druknet i havet.

ARNHOLM.

Hvorledes, siger De —?

ELLIDA.

Er han druknet?

LYNGSTRAND.

Ja. Han er druknet på sjørejs. Men så er der det underlige, at han er kommet hjem alligevel. Det er ved nattens tider. Og nu står han der for sengen og ser på hende. Han skal stå så drivendes våd, som de dra'r en op af sjøen.

ELLIDA
(læner sig tilbage i stolen).

Det var da noget forunderligt noget. (lukker øjnene.) Å, jeg kan se det så lys levende for mig.

ARNHOLM.

Men i al verdens navn, herr — herr —! De sa' jo, at det skulde være noget, som De havde oplevet.

LYNGSTRAND.

Jaha, — jeg har også oplevet dette her. På en måde, at sige.

ARNHOLM.

Oplevet at en død mand —?

LYNGSTRAND.

Nå ja, jeg mener jo ikke sådan lige til oplevet. Ikke oplevet det udvendig, forstår sig. Men alligevel så —

ELLIDA
(livfuldt, spændt).

Fortæl mig alt, hvad De véd og kan! Dette her må jeg ha' fuld rede på.

ARNHOLM
(smiler).

Ja, dette må jo sagtens være noget for Dem. Sådant noget med havstemning i.

ELLIDA.

Hvorledes var det så, herr Lyngstrand?

LYNGSTRAND.

Jo, det var så, at den gang vi skulde sejle hjem med briggen fra en by, som de kalder for Halifax, så måtte vi lægge bådsmanden efter os på sygehuset der. Så fik vi påmønstret en amerikaner i stedet. Denne her nye bådsmanden —

ELLIDA.

Amerikaneren?

LYNGSTRAND.

— ja; han fik en dag lånt hos kaptejnen en bunke gamle aviser, som han stødt og stadig læste i. For han vilde lære sig norsk, sa' han.

ELLIDA.

Nå! Og så!

LYNGSTRAND.

Så var det en kveld i et overhændigt vejr. Alle mand var på dæk. Undtagen bådsmanden og jeg da. For han havde forstuvet ene foden sin, så han ikke kunde træ' på den. Og jeg var også klejn af mig og lå til køjs. Nå, så sad han da der i lugaren og læste i et af de gamle bladene igen —

ELLIDA.

Ja vel! Ja vel!

LYNGSTRAND.

Men bedst som han sidder, så hører jeg, at han gir ligesom et brøl ifra sig. Og da jeg så ser på ham, så ser jeg, at han er kridenes hvid i ansigtet. Og så gir han sig til at knase og mase bladet sammen og plukke det i tusend små stykker. Men det gjorde han så ganske stille, stille.

ELLIDA.

Sa' han da slet ingen ting? Talte han ikke?

LYNGSTRAND.

Ikke straks. Men lidt efter sa' han ligesom til sig selv: Giftet sig. Med en anden mand. Mens jeg var borte.

ELLIDA
(lukker øjnene, og siger halv sagte).

Sa' han det?

LYNGSTRAND.

Ja. Og tænk, — det sa' han på rigtig godt norsk. Han må ha' havt svært let for at lære fremmede sprog, den manden.

ELLIDA.

Og hvad så siden? Hvad skede så mere?

LYNGSTRAND.

Ja, så kommer dette her underlige, som jeg aldrig i verden skal glemme. For han la' til, — ganske stille det også: Men min er hun og min skal hun bli'. Og mig skal hun følge, om jeg så skal komme hjem og hente hende som en druknet mand fra svarte sjøen.

ELLIDA
(skænker sig et glas vand. Hendes hånd ryster).

Puh, — hvor lummert her er idag —

LYNGSTRAND.

Og det sa' han med slig en magt i viljen, at jeg syntes, han måtte være mand for at gøre det også.

ELLIDA.

Ved De ikke noget om, — hvad der er ble't af den manden?

LYNGSTRAND.

Å, frue, han er visst ikke mere i live.

ELLIDA
(hurtigt).

Hvorfor tror De det!

LYNGSTRAND.

Jo, for vi forliste jo bagefter i kanalen. Jeg var kommen mig ned i storbåden med kaptejnen og fem andre. Styrmanden gik i hækjollen. Og i den var også amerikaneren og en mand til.

ELLIDA.

Og fra dem har man ingen ting hørt siden?

LYNGSTRAND.

Nej, ingen verdens ting, frue. Min velgører skrev det nu nylig i et brev. Men netop derfor har jeg fåt slig svær lyst til at gøre et kunstværk af det. Den troløse sjømandskonen ser jeg så lebendig for mig. Og så hævneren, som er druknet og som alligevel kommer hjem fra sjøen. Jeg kan se dem begge to så tydeligt.

Ellida.

Jeg også. (Rejser sig.) Kom, — lad os gå ind. Eller helst ned til Wangel! Jeg synes, her er så kvælende lummert.

(Hun går ud af løvhytten.)

Lyngstrand
(som ligeledes har rejst sig).

Jeg, for min dél, får nok sige tak for mig. Det skulde bare være et lidet besøg for fødselsdagens skyld.

Ellida.

Nå, som De vil da. (Rækker ham hånden.) Farvel og tak for blomsterne.

(Lyngstrand hilser og går gennem stakitdøren ud til venstre.)

Arnholm
(står op og går hen til Ellida).

Jeg ser nok, at det er gåt Dem nær til hjerte, kære fru Wangel.

Ellida.

Å ja, De kan gerne kalde det så, endskønt —

Arnholm.

Men i grunden er det jo ikke andet, end De måtte være forberedt på.

Ellida
(ser studsende på ham).

Forberedt!

ARNHOLM.

Ja, jeg synes det.

ELLIDA.

Forberedt på at nogen kunde komme igen —! Komme igen på slig en vis!

ARNHOLM.

Men hvad i al verden —! Er det den forstyrrede billedhuggerens skipperhistorie —?

ELLIDA.

Å, kære Arnholm, han er kanske ikke så forstyrret endda.

ARNHOLM.

Er det altså denne snak om den døde mand, som har rystet Dem således? Og jeg, som trode, at —

ELLIDA.

Hvad trode De?

ARNHOLM.

Jeg trode naturligvis, at det bare var maskespil af Dem. At De sad her og pintes, fordi De var kommen efter, at der i lønlighed fejres familjefest i huset. At Deres mand og hans børn lever et erindringsliv, som De ingen dél har i.

ELLIDA.

Å nej, nej. Det får være med det, som det være vil. Jeg har ingen ret til at kræve min mand helt og alene for mig.

ARNHOLM.

Det synes jeg dog De måtte ha'.

ELLIDA.

Ja. Men jeg har det ikke alligevel. Det er sagen. Jeg selv lever jo også i noget, — som de andre står udenfor.

ARNHOLM.

De! (Sagtere.) Er det således at forstå —? De — De holder egentlig ikke af Deres mand!

ELLIDA.

Å jo, jo, — af hele mit sind er jeg kommet til at holde af ham! Og just derfor er det så forfærdeligt, — så uforklarligt, — så rent utænkeligt —!

ARNHOLM.

Nu skal De betro Deres sorger helt og holdent til mig! Vil De ikke det, fru Wangél?

ELLIDA.

Jeg kan ikke, kære ven. Ikke nu i alle fald. Kanske senere.

(BOLETTE kommer ud på verandaen og går ned i haven.)

BOLETTE.

Nu kommer far fra kontoret. Skulde vi så ikke alle sammen sætte os ind i havestuen?

ELLIDA.

Jo, lad os det.

(WANGEL, omklædt, kommer med HILDE fra venstre bag huset.)

WANGEL.

Se så! Her har I mig frank og fri! Nu skal det smage at få sig et godt glas kølende til livs.

ELLIDA.

Vent lidt.

(Hun går ind i løvhytten og henter buketten.)

HILDE.

Nej se, se! Alle de dejlige blomster! Hvor har du fåt dem fra?

ELLIDA.

Dem har jeg fåt af billedhugger Lyngstrand, min kære Hilde.

HILDE
(studser).

Af Lyngstrand?

BOLETTE
(urolig).

Har Lyngstrand været her — nu igen?

ELLIDA
(med et halvt smil).

Ja. Han kom indom med denne her. I anledning af fødselsdagen, forstår du.

BOLETTE
(skotter til Hilde).

Åh — !

HILDE
(mumler).

Det bæst!

WANGEL
(i pinlig forlegenhed, til Ellida).

Hm —. Ja, ser du vel —. Jeg skal sige dig, min kære, gode, velsignede Ellida —

ELLIDA
(afbrydende).

Kom så, småpiger! Så vil vi sætte mine blomster i vand sammen med de andre.

(Hun går op på verandaen.)

BOLETTE
(sagte til Hilde).

Å, men hun er da i grunden snil alligevel.

HILDE
(halvhøjt, ser vred ud).

Abekatstreger! Hun lader bare så for at tækkes far.

WANGEL
(oppe på verandaen, trykker Ellidas hånd).

Tak — tak! Inderlig tak for dette her, Ellida!

ELLIDA
(steller med blomsterne).

Å hvad, — skulde ikke jeg også være med og gøre stads af — af mors fødselsdag?

ARNHOLM.

Hm —.

(Han går op til Wangel og Ellida. Bolette og Hilde blir nede i haven.)

ANDEN AKT.

(Oppe på «Udsigten», en kratbevokset højde bag byen. Lidt tilbage står en varde og en vindfløj. Store stene, skikkede til siddepladse, er henlagt omkring varden og i forgrunden. Dybt nede i baggrunden ses den ydre fjord med øer og fremspringende næs. Det åbne hav ses ikke. Det er sommernat med halvlys. Gulrødt skær i luften og over fjeldtinderne langt ude i det fjerne. Lyden af firstemmig sang høres svagt nedenunder i bakkerne til højre.)

(UNGE FOLK FRA BYEN, DAMER OG HERRER, kommer parvis op fra højre, går under fortrolig samtale forbi varden og ud til venstre. Lidt efter kommer BALLESTED som vejviser for ET SELSKAB AF UDENLANDSKE TURISTER med DERES DAMER. Han er belæsset med sjaler og rejsetasker.)

BALLESTED
(peger opad med stokken).

Sehen Sie, meine Herrschaften, — dort borte liegt eine andere højde. Das willen wir også besteigen und so herunter —

(Han fortsætter på engelsk og fører selskabet ud til venstre.)

(HILDE kommer raskt op fra skråningen til højre, standser og ser sig tilbage. Lidt efter kommer BOLETTE op samme vej.)

BOLETTE.

Men, kære, hvorfor skulde vi da løbe fra Lyngstrand?

HILDE.

Fordi jeg kan ikke udstå at gå så langsomt i bakkerne. Se, — se, hvor han kryber opover.

BOLETTE.

Å, du ved jo, hvor dårlig han er.

HILDE.

Tror du, det er svært farligt?

BOLETTE.

Ja, det tror jeg rigtignok.

HILDE.

Han var jo hos far i eftermiddag. Jeg gad vide, hvad far mener om ham.

BOLETTE.

Far sa' til mig, at det er forhærdelse i lungen, — eller sligt noget. Han blir ikke gammel, sa' far.

HILDE.

Nej, sa' han det! Tænk, — det er akkurat det samme, som jeg har tro'd.

BOLETTE.

Men du må for guds skyld ikke la' dig mærke med noget.

HILDE.

Å kan du da falde på sligt. (halv sagte.) Se så,

— nu har Hans fåt kravlet sig op. Hans —. Synes du ikke en kan se udenpå ham, at han heder Hans?

BOLETTE
(hvisker).

Vær nu bare skikkelig! Det rå'r jeg dig til.

(LYNGSTRAND kommer fra højre med en parasol i hånden.)

LYNGSTRAND.

Jeg må be' frøkenerne undskylde, at jeg ikke kunde gå så fort som De.

HILDE.

Har De fåt Dem en parasol også nu?

LYNGSTRAND.

Det er Deres mors. Hun sa', jeg skulde bruge den til stok. For jeg havde ingen med.

BOLETTE.

Er de der nede endnu? Far og de andre?

LYNGSTRAND.

Ja. Deres far gik lidt ind i beværtningen. Og de andre sidder udenfor og hører på musiken. Men siden så vilde de komme herop, sa' Deres mor.

HILDE
(som står og ser på ham).

De er nok svært træt nu.

LYNGSTRAND.

Ja, jeg synes næsten, jeg er ligesom noget træt af mig. Jeg tror så sandelig, jeg får sætte mig en liden smule.

(Han sætter sig på en sten i forgrunden til højre.)

HILDE
(står foran ham).

Véd De det, at siden skal der være dans nede på musikpladsen?

LYNGSTRAND.

Ja, jeg hørte, der blev snakket om det.

HILDE.

De synes vel, det er morsomt, det, at danse?

BOLETTE
(som går og plukker småblomster i lyngen).

Å, Hilde, — lad nu herr Lyngstrand få puste ud.

LYNGSTRAND
(til Hilde).

Ja, frøken, jeg vilde gerne danse — ifald jeg bare kunde.

HILDE.

Å så. Har De aldrig lært det?

LYNGSTRAND.

Nej, det har jeg ikke heller. Men det var ikke det, jeg mente. Jeg mente, jeg kan ikke for brystet.

HILDE.

For dette her knækket, som De siger, De har?

LYNGSTRAND.

Ja, derfor er det.

HILDE.

Er De svært bedrøvet, fordi De har det knækket?

LYNGSTRAND.

Å nej, jeg kan ikke sige det heller. (smiler.) For deraf tror jeg det kommer, at alle mennesker er så snille og venlige og så godgørendes imod mig.

HILDE.

Ja, og så er det jo slet ikke farligt heller.

LYNGSTRAND.

Nej, det er ikke det mindste farligt. Det forstod jeg så godt på Deres far også.

HILDE.

Og så går det jo over, straks De bare kommer ud at rejse.

LYNGSTRAND.

Jaha. Da går det over.

BOLETTE
(med blomster).

Se her, herr Lyngstrand, — disse her **skal** De stikke i knaphullet.

LYNGSTRAND.

Å, tusend tak, frøken! Det er da også altfor snilt af Dem.

HILDE
(ser nedover til højre).

Der kommer de nede på vejen.

BOLETTE
(ser også nedover).

Bare de véd, hvor de skal bøje af. Nej, nu går de galt.

LYNGSTRAND
(rejser sig).

Jeg vil løbe der ned til svingen og skrige til dem.

HILDE.

De må skrige svært højt da.

BOLETTE.

Nej, det er ikke værdt. De blir bare så træt igen.

LYNGSTRAND.

Å nedover går det så glat.
(Han går ud til højre.)

HILDE.

Ja nedover, ja. (ser efter ham.) Nu hopper han også! Og så tænker han ikke på det, at han skal opover igen.

BOLETTE.

Stakkers menneske —.

HILDE.

Hvis Lyngstrand fri'de til dig, vilde du så ta' ham?

BOLETTE.

Er du ble't gal nu?

HILDE.

Å jeg mener naturligvis, dersom han ikke havde dette her knækket. Og dersom han ikke så snart skulde dø. Vilde du så ta' ham?

BOLETTE.

Jeg synes, det var bedst du tog ham.

HILDE.

Nej såmæn om jeg vilde. Han ejer jo ikke et gran. Han har ikke engang det, han selv skal leve af.

BOLETTE.

Hvorfor gir du dig da altid så meget af med ham?

HILDE.

Å det gør jeg jo bare for det knækkets skyld.

BOLETTE.

Jeg har slet ikke mærket noget til, at du ynker ham for det.

HILDE.

Nej, det gør jeg ikke heller. Men jeg synes, det er så fristende.

BOLETTE.

Hvilket?

HILDE.

At se på ham og få ham til at fortælle, at det ikke er farligt. Og så at han skal få rejse udenlands, og at han skal bli' kunstner. Alt det går han og tror på og er så sjæle-fornøjet for det. Og så blir det ikke til noget ligevel. Aldrig i verden. For han får ikke leve så længe. Det synes jeg er så spændende at tænke på.

BOLETTE.

Spændende!

HILDE.

Ja, jeg synes netop, det er spændende. Jeg tillader mig det.

BOLETTE.

Fy, Hilde, du er rigtig en styg unge!

HILDE.

Det vil jeg også være. På trods! (ser nedover.) Nå endelig! Arnholm liker nok ikke det at stige tilvejrs. (vender sig.) Nej, det er sandt, — véd du, hvad jeg så på Arnholm ved middagsbordet?

BOLETTE.

Nå?

HILDE.

Tænk, — håret begynder at falde af ham — her midt oppe i hodet.

BOLETTE.

Å snak! Det er visst ikke sandt.

HILDE.

Jo. Og så har han rynker her ved begge øjnene. Gud, Bolette, at du kunde være så forlibt i ham, dengang han læste med dig!

BOLETTE
(smiler).

Ja, kan du skønne det? Jeg husker, jeg engang græd mine modige tårer, fordi han havde sagt, at han syntes Bolette var et stygt navn.

HILDE.

Ja, tænk det! (ser nedover igen.) Nej, vil du bare se der, du! Nu går «fruen fra havet» og prater med ham. Ikke med far. — Jeg undres på, om ikke de to har et godt øje til hinanden.

BOLETTE.

Du skulde rigtig skamme dig, skulde du. Hvor kan du stå og sige sligt noget om hende? Nu var det ble't så godt imellem os —

HILDE.

Javisst, — bild dig bare det ind, min tøs! Å nej, du, det blir såmæn aldrig godt imellem os og hende. For hun passer slet ikke for os. Og ikke vi for hende heller. Gud véd, hvad far skulde trække hende ind i huset for! — Det skulde ikke undre mig, om hun gik hen og blev gal for os en vakker dag.

BOLETTE.

Gal! Hvor kan du falde på sligt?

HILDE.

Å, det var da ikke så underligt. Hendes mor blev jo også gal. Hun døde som gal, det véd jeg.

BOLETTE.

Ja, gud véd, hvad ikke du har din næse i. Men gå bare ikke og snak om det. Vær nu snil — for fars skyld. Hører du det, Hilde?

(WANGEL, ELLIDA, ARNHOLM og LYNGSTRAND kommer op fra højre.)

ELLIDA
(peger henover mod baggrunden).

Der ude ligger det!

ARNHOLM.

Ja, rigtig. I den retning må det være.

ELLIDA.

Der ude ligger havet.

BOLETTE
til Arnholm).

Synes De ikke, det er smukt heroppe?

ARNHOLM.

Her er storartet, synes jeg. Pragtfuld udsigt.

WANGEL.

Ja, De har sagtens aldrig været her oppe før?

ARNHOLM.

Nej, aldrig. I min tid tror jeg knapt her var fremkommeligt. Ikke en fodsti engang.

WANGEL.

Og ingen anlæg heller. Alt det har vi fåt i de sidste år.

BOLETTE.

Der borte på «Lodskollen» er det endnu mere storartet at se udover.

WANGEL.

Skal vi kanské gå der bort, Ellida?

ELLIDA
(sætter sig på en sten til højre).

Tak. Ikke jeg. Men gå kun I andre. Så blir jeg siddende her imens.

WANGEL.

Ja, da blir jeg hos dig. Småpigerne kan jo vise herr Arnholm omkring.

BOLETTE.

Har De lyst at gå med os, herr Arnholm?

ARNHOLM.

Ja, meget gerne. Er der lagt vej did op også?

BOLETTE.

Å ja. Der er god bred vej.

HILDE.

Vejen er så bred, at der rundelig kan gå to mennesker arm i arm.

ARNHOLM
(spøgende).

Ja mon tro det, lille frøken Hilde? (til Bolette.) Skal vi to prøve, om hun siger sandt?

BOLETTE
(undertrykker et smil).

Ja nok. Lad os det.

(De går arm i arm ud til venstre.)

HILDE
(til Lyngstrand).

Skal vi også gå —?

LYNGSTRAND.

Under arm —?

HILDE.

Nå, hvorfor ikke det? Gerne for mig.

LYNGSTRAND
(tager hendes arm og lér fornøjet).

Dette her er da rigtig løjerlig morsomt!

HILDE.

Løjerlig —?

LYNGSTRAND.

Ja, for det ser jo akkurat ud, som om vi var forlovet.

HILDE.

De har visst aldrig promeneret med en dame under armen før, herr Lyngstrand.

(De går ud til venstre.)

WANGEL
(som står henne ved varden).

Kære Ellida, nu har vi en stund for os selv —

ELLIDA.

Ja, kom og sæt dig her hos mig.

WANGEL
(sætter sig).

Her er frit og stille. Nu vil vi tale lidt sammen.

ELLIDA.

Om hvad?

WANGEL.

Om dig. Og så om vort forhold, Ellida. Jeg ser nok, at det kan ikke bli' sådan ved.

ELLIDA.

Hvad skulde komme i stedet, mener du?

WANGEL.

Fuld fortrolighed, kære. Samliv mellem os, — som før.

ELLIDA.

Å, om det kunde! Men det er så rent umuligt!

WANGEL.

Jeg tror, jeg forstår dig. Af visse yttringer, som du nu og da har ladt falde, tror jeg det.

ELLIDA
(hæftigt).

Det gør du ikke! Sig ikke, at du forstår —!

WANGEL.

Å jo. Du er en ærlig natur, Ellida. Du har et trofast sind —

ELLIDA.

Ja, det har jeg.

WANGEL.

Hvert et forhold, som du skal kunne føle dig

tryg og lykkelig i, må være et helt og fuldt forhold.

ELLIDA
(ser spændt på ham).

Nå, — og så!

WANGEL.

Du er ikke skikket til at være en mands anden hustru.

ELLIDA.

Hvorledes kommer du på det nu?

WANGEL.

Det har ofte skudt op i mig som en anelse. Idag stod det klart for mig. Børnenes mindefest —. Du så i mig et slags medskyldig —. Nu ja, — en mands erindringer kan jo ikke udslettes. Ikke mine i alle fald. Jeg har det ikke så.

ELLIDA.

Det véd jeg. Å, det véd jeg så godt.

WANGEL.

Men du tar fejl alligevel. For dig står det næsten som om børnenes mor var levende endnu. Som om hun var usynlig tilstede iblandt os. Du tror, at mit sind er delt lige imellem dig og hende. Den tanke er det, som oprører dig. Du ser ligesom noget usædeligt i vort forhold. Derfor er det,

at du ikke længer kan — eller ikke længer vil leve med mig som min hustru.

ELLIDA
(rejser sig).

Har du sét alt dette, Wangel? Sét ind i alt dette?

WANGEL.

Ja, idag har jeg endelig sét inderst ind i det. Helt til bunds.

ELLIDA.

Helt til bunds, siger du. Å tro bare ikke det.

WANGEL
(rejser sig).

Jeg véd meget godt, at der er mere end dette her, kære Ellida.

ELLIDA
(angst).

Véd du, at der er mere?

WANGEL.

Ja. Der er det, at du ikke kan bære omgivelserne her. Fjeldene trykker og tynger på dit sind. Her er ikke lys nok for dig. Ikke vid himmel nok omkring dig. Ikke magt og fylde nok i luftstrømmen.

ELLIDA.

Det har du så fuldt ret i. Nat og dag,

vinter og sommer er den over mig — denne dragende hjemvé efter havet.

WANGEL.

Jeg véd det jo nok, kære Ellida. (lægger hånden på hendes hoved.) Og derfor så skal det stakkers syge barn få komme hjem til sit eget igen.

ELLIDA.

Hvorledes mener du det?

WANGEL.

Ganske lige frem. Vi flytter.

ELLIDA.

Flytter!

WANGEL.

Ja. Ud et steds ved åbne havet, — et steds, hvor du kan finde et rigtigt hjem efter dit sind.

ELLIDA.

Å, kære, tænk aldrig på det! Det er rent umuligt. Du kan ikke leve lykkelig noget steds i verden uden her.

WANGEL.

Det får gå med det, som det kan. Og desuden, — tror du, jeg kan leve lykkelig her — uden dig?

ELLIDA.

Men jeg er her jo. Og jeg blir her. Du har mig jo.

WANGEL.

Har jeg dig, Ellida?

ELLIDA.

Å tal ikke om dette andet. Her har du da alt det, som du lever og ånder for. Hele dit livs gerning ligger jo netop her.

WANGEL.

Det får gå med det, som det kan, siger jeg. Vi flytter herfra. Flytter did ud et steds. Den sag står nu uryggelig fast, kære Ellida.

ELLIDA.

Å, men hvad tror du da vel, vi vilde vinde ved det?

WANGEL.

Du vilde vinde sundhed og fred i sindet igen.

ELLIDA.

Knapt nok det. Men så du selv da! Tænk dog på dig selv også. Hvad vilde vel du vinde?

WANGEL.

Jeg vilde vinde dig igen, du kære.

ELLIDA.

Men det kan du ikke! Nej, nej, du kan ikke det, Wangel! Det er jo netop det forfærdelige, — det fortvilende at tænke på.

WANGEL.

Det får stå sin prøve. Går du her med slige tanker, så er der sandelig ingen anden redning for dig end — bort herfra. Og det jo før jo heller. Den sag står nu uryggelig fast, hører du.

ELLIDA.

Nej! Så får jeg da i himlens navn heller sige dig al ting lige ud. Slig, som det er.

WANGEL.

Ja, ja, — gør bare det!

ELLIDA.

For ulykkelig skal du da ikke gøre dig for min skyld. Helst da det ikke kan hjælpe os til noget alligevel.

WANGEL.

Jeg har nu dit ord på, at du vil sige mig al ting, — slig, som det er.

ELLIDA.

Jeg skal sige dig det så godt jeg kan. Og

slig, som jeg synes, at jeg véd det. — Kom her og sid hos mig.

(De sætter sig på stenene.)

WANGEL.

Nu vel, Ellida? Altså —?

ELLIDA.

Den dag, da du kom der ud og spurte mig, om jeg kunde og vilde tilhøre dig, — da talte du så åbent og så ærligt til mig om dit første ægteskab. Det havde været så lykkeligt, sa' du.

WANGEL.

Det var det også.

ELLIDA.

Ja, ja, det tror jeg nok, kære. Det er ikke derfor, jeg nævner det nu. Jeg vil bare minde dig om, at jeg på min side også var oprigtig imod dig. Jeg sa' dig jo ganske uforbeholdent, at jeg en gang i mit liv havde holdt af en anden. At det var kommet til — til et slags forlovelse mellem os.

WANGEL.

Et slags —?

ELLIDA.

Ja, noget sådant. Nå, det vared jo så ganske kort. Han rejste. Og så gjorde jeg det siden forbi. Det sa' jeg dig alt sammen.

WANGEL.

Men, kære Ellida, hvorfor ripper du så op i dette her? I grunden kom det jo slet ikke mig ved. Og jeg har da heller aldrig så meget som spurt dig en gang, hvem han var.

ELLIDA.

Nej, det har du ikke. Du er altid så hensynsfuld imod mig.

WANGEL
(smiler).

Å, i dette tilfælde —. Jeg kunde jo nok så omtrent sige mig navnet selv.

ELLIDA.

Navnet!

WANGEL.

Ude i Skjoldviken og der omkring var der jo ikke mange at gætte imellem. Eller, rettere sagt, der var vel bare en eneste en —

ELLIDA.

Du tror visst, at det var — Arnholm.

WANGEL.

Ja, var det kanské ikke —?

ELLIDA.

Nej.

WANGEL.

Ikke det? Ja, da står unægtelig min forstand stille.

ELLIDA.

Kan du huske, at senhøstes en gang kom der et stort amerikansk skib ind til Skjoldviken for havari?

WANGEL.

Ja, det husker jeg godt. Det var der ombord, at de en morgen fandt kaptejnen dræbt i kahytten. Jeg var selv ude og obducerte liget.

ELLIDA.

Ja, du var vel det.

WANGEL.

Understyrmanden var nok den, som havde dræbt ham.

ELLIDA.

Det kan ingen sige! For det kom aldrig op.

WANGEL.

Der er nok ingen tvil om det alligevel. Hvorfor skulde han ellers gå hen og drukne sig, som han gjorde?

ELLIDA.

Han drukned sig ikke. Han rejste opover med en nordfarer.

WANGEL
(studser).

Hvoraf véd du det?

ELLIDA
(med overvindelse).

Jo, Wangel, — for det er den understyrmanden, som jeg har været — forlovet med.

WANGEL
(springer op).

Hvad er det, du siger! Kan dette her være muligt!

ELLIDA.

Ja, — således er det. Det var med ham.

WANGEL.

Men i al verden, Ellida —! Hvor kunde du falde på sligt noget! Gå hen og forlove dig med en sådan en! Med et vildfremmed menneske! — Hvad hed han for noget?

ELLIDA.

Dengang kaldte han sig Friman. Siden, i brevene, skrev han sig Alfred Johnston.

WANGEL.

Og hvor var han fra?

ELLIDA.

Oppe fra Finmarken, sa' han. For resten

var han født over i Finland. Var nok vandret ind som barn — med sin far, tror jeg.

WANGEL.

Altså en kvæn.

ELLIDA.

Ja, de kaldes jo så.

WANGEL.

Hvad véd du ellers om ham?

ELLIDA.

Bare det, at han var gået tidlig til sjøs. Og at han havde faret på lange rejser.

WANGEL.

Ellers slet ingen ting?

ELLIDA.

Nej. Vi kom aldrig til at tale om sådant noget.

WANGEL.

Hvad talte I da om?

ELLIDA.

Vi talte mest om havet.

WANGEL.

Ah —! Om havet altså?

ELLIDA.

Om storm og om stille. Om mørke nætter på havet. Havet på de glittrende solskinsdage talte vi også om. Men mest talte vi om hvalerne og om springerne og om sælerne, som plejer ligge der ude på skærene i middagsvarmen. Og så talte vi om mågerne og ørnene og alle de andre sjøfuglene, som du véd. — Tænk, — er ikke det underligt, — når vi talte om sådant noget, så stod det for mig, som om både sjødyrene og sjøfuglene var i slægt med ham.

WANGEL.

Og du selv —?

ELLIDA.

Ja, jeg syntes næsten, at jeg også kom i slægt med dem alle sammen.

WANGEL.

Ja, ja. — Og så var det altså, at du forloved dig med ham?

ELLIDA.

Ja. Han sa', at jeg skulde gøre det.

WANGEL.

Skulde? Havde du da ingen vilje selv?

ELLIDA.

Ikke når han var i nærheden. Å, — bagefter syntes jeg, det var så rent ubegribeligt.

WANGEL.

Kom du ofte sammen med ham?

ELLIDA.

Nej, det var ikke ret ofte. En dag var han ude hos os og så sig om i fyrtårnet. Derved blev jeg kendt med ham. Og siden så traf vi hinanden en gang imellem. Men så kom jo dette her på med kaptejnen. Og så måtte han jo rejse.

WANGEL.

Ja, ja, lad mig høre lidt mere om det!

ELLIDA.

Det var tidligt i grålysingen, — da fik jeg en seddel fra ham. Og i den stod der, at jeg skulde komme ud til ham på Bratthammeren, — du véd, det næsset mellem fyrtårnet og Skjoldviken.

WANGEL.

Ja visst, ja visst, — jeg kender det godt.

ELLIDA.

Did ud skulde jeg komme straks, skrev han, for han vilde tale med mig.

WANGEL.

Og du gik?

ELLIDA.

Ja. Jeg kunde ikke andet. Nå, så fortalte han mig da, at han havde stukket kaptejnen om natten.

WANGEL.

Det sa' han altså selv! Sa' det lige ud!

ELLIDA.

Ja. Men han havde bare gjort, hvad som ret og rigtigt var, sa' han.

WANGEL.

Ret og rigtigt? Hvorfor stak han ham da?

ELLIDA.

Det vilde han ikke ud med. Han sa', at det var ikke noget for mig at høre på.

WANGEL.

Og du trode ham på hans blotte og bare ord?

ELLIDA.

Ja, der faldt mig ikke ind andet. Nå, rejse måtte han jo alligevel. Men i det han skulde til at sige mig farvel —. Nej, du kan aldrig tænke dig, hvad han da fandt på.

WANGEL.

Nå? Så lad mig høre da!

ELLIDA.

Han tog op af lommen en nøglehank og trak så af fingeren en ring, som han brugte gå med. Fra mig tog han også en liden ring, som jeg havde. Disse to ringene stak han sammen ind på nøglehanken. Og så sa' han, at nu skulde vi to vie os sammen til havet.

WANGEL.

Vie —?

ELLIDA.

Ja, så sa' han. Og dermed så kasted han hanken med ringene, af al sin magt, så langt han kunde, ud i dybet.

WANGEL.

Og du, Ellida? Du gik med på det?

ELLIDA.

Ja, tænk dig, — jeg syntes dengang, at det var, som om det skulde så være. — Men, gud ske lov, — så rejste han da!

WANGEL.

Og da han vel var borte —?

ELLIDA.

Å, du kan vel tænke, at jeg snart kom til besindelse igen. Kom til at skønne, hvor rent galt og meningsløst det havde været alt sammen.

WANGEL.

Men du talte før om breve. Du har altså dog hørt fra ham siden?

ELLIDA.

Ja, jeg har hørt fra ham. Først fik jeg et par korte linjer fra Arkangel. Han skrev bare, at han vilde over til Amerika. Og så opgav han, hvor hen jeg kunde sende svar.

WANGEL.

Gjorde du da det?

ELLIDA.

Straks. Jeg skrev naturligvis, at al ting måtte være forbi imellem os. Og at han ikke mere skulde tænke på mig, ligesom jeg aldrig mere vilde tænke på ham.

WANGEL.

Men skrev han da så alligevel igen?

ELLIDA.

Ja, han skrev igen.

WANGEL.

Og hvad svared han på det, du havde ladt ham vide?

ELLIDA.

Ikke et ord på det. Det var, som om jeg slet ikke havde brudt med ham. Han skrev ganske sindig og rolig, at jeg skulde vente på ham. Når han kunde ta' imod mig, vilde han la' mig det vide. Og da skulde jeg komme til ham straks.

WANGEL.

Vilde altså ikke slippe dig?

ELLIDA.

Nej. Så skrev jeg igen. Næsten ord til andet det samme som første gang. Eller endnu stærkere.

WANGEL.

Og så gav han sig da?

ELLIDA.

Å nej, tro ikke det. Han skrev rolig som før. Ikke et ord om, at jeg havde brudt med ham. Så skønte jeg nok, det var unyttigt. Og derfor så skrev jeg aldrig mere til ham.

WANGEL.

Og hørte ikke heller fra ham?

ELLIDA.

Jo, jeg har fåt tre breve fra ham efter den tid. En gang skrev han mig til fra Kalifornien og en anden gang fra Kina. Det sidste brev, jeg fik fra ham, var fra Australien. Da skrev han, at han vilde gå til guldminerne. Men siden har han aldrig ladt høre fra sig.

WANGEL.

Den mand har havt en uvanlig magt over dig, Ellida.

ELLIDA.

Å ja, ja. Det grufulde menneske!

WANGEL.

Men det må du ikke tænke mere på. Aldrig! Lov mig endelig det, min kære, velsignede Ellida! Nu skal vi forsøge en anden kur for dig. En friskere luft, end her inde i fjordene. Den saltsvangre, fejende havluft, du! Hvad siger du til det?

ELLIDA.

Å, tal ikke om den ting! Tænk ikke på sligt noget! Der er ingen hjælp i det for mig. Jeg føler det så godt, — jeg får ikke væltet det af mig derude heller.

WANGEL.

Hvilket? Kære, — hvilket mener du egentlig nu?

ELLIDA.

Det grufulde, mener jeg. Denne ubegribelige magt over sindet —

WANGEL.

Men det har du jo væltet af dig. For længe siden. Dengang du brød med ham. Nu er jo det længst forbi.

ELLIDA
(springer op).

Nej, det er netop det, det ikke er!

WANGEL.

Ikke forbi!

ELLIDA.

Nej, Wangel, — det er ikke forbi! Og jeg er ræd, at det aldrig blir forbi. Aldrig i dette liv!

WANGEL
(med kvalt stemme).

Vil du dermed sige, at du inderst inde aldrig har kunnet glemme den fremmede mand?

ELLIDA.

Jeg havde glemt ham. Men så var det med et ligesom om han kom igen.

WANGEL.

Hvor længe er det siden?

ELLIDA.

Det er nu omkring tre år siden. Eller lidt mere. — Det var imens jeg gik og vented barnet.

WANGEL.

Ah! På den tid altså? Ja, Ellida, — da begynder jeg jo at få rede på så mangt og meget.

ELLIDA.

Du tar fejl, kære! Det, som er kommet over mig —. Å, jeg tror, det er aldrig i verden til at få rede på.

WANGEL
(ser smertefuld på hende).

Tænke sig til — at her har du gået i hele tre år og båret kærlighed til en anden mand. Til en anden! Ikke til mig, — men til en anden!

ELLIDA.

Å, du tar så rent fejl. Jeg bærer ikke kærlighed til nogen anden end til dig.

WANGEL
(dæmpet).

Hvorfor er det da, at du i al denne tid ikke har villet leve med mig som min hustru?

ELLIDA.

Det er for den rædsels skyld, som står af den fremmede mand.

WANGEL.

Rædsel —?

ELLIDA.

Ja, rædsel. En rædsel så grufuld, som jeg synes bare havet kan ha' den. For nu skal du høre, Wangel —

(DE UNGE FOLK FRA BYEN kommer tilbage fra venstre, hilser og går ud til højre. Sammen med dem kommer ARNHOLM, BOLETTE, HILDE og LYNGSTRAND.)

BOLETTE
(i det de går forbi).

Nej, går I og vandrer her oppe endnu?

ELLIDA.

Ja, det er så svalt og godt her oppe i højden.

ARNHOLM.

Vi for vor part skal såmæn ned og danse.

WANGEL.

Godt, godt. Vi kommer snart derned, vi også.

HILDE.

Farvel så længe da.

ELLIDA.

Herr Lyngstrand, — å vent et øjeblik.

(Lyngstrand standser. Arnholm, Bolette og Hilde går ud til højre.)

ELLIDA
(til Lyngstrand).

Skal De også danse?

LYNGSTRAND.

Nej, frue, jeg tror ikke, jeg tør.

ELLIDA.

Nej, det er bedst, De er forsigtig. Dette med brystet —. De har jo ikke rigtig forvundet det endnu.

LYNGSTRAND.

Ikke så ganske rigtig, nej.

ELLIDA
(noget nølende).

Hvor længe kan det vel nu være siden De gjorde den rejsen —?

LYNGSTRAND.

Den gang jeg fik knækket?

ELLIDA.

Ja, den rejsen, De fortalte om i formiddags.

LYNGSTRAND.

Å, det er vel så omtrent —. Bi lidt. Jo, det er nu godt og vel tre år siden.

ELLIDA.

Tre år altså.

LYNGSTRAND.

Eller lidt mere. Vi gik fra Amerika i Februar. Og så forliste vi i Marts. Det var jævndøgnsstormene, vi var kommet ud for.

ELLIDA
(ser på Wangel).

Altså på den tiden var det —.

WANGEL.

Men, kære Ellida —?

ELLIDA.

Nå, lad Dem ikke opholde, herr Lyngstrand. Gå De. Men dans ikke.

LYNGSTRAND.

Nej, bare se på.

(Han går ud til højre.)

WANGEL.

Kære Ellida, — hvorfor spurte du ham ud om den rejsen?

ELLIDA.

Johnston har været med ombord. Det er jeg ganske viss på.

WANGEL.

Hvoraf slutter du det?

ELLIDA
(uden at svare).

Han har fåt vide ombord, at jeg havde giftet mig med en anden. Mens han var borte. Og så — i samme stunden så kom dette her over mig!

WANGEL.

Dette med rædselen?

ELLIDA.

Ja. Ret som det er, kan jeg pludselig komme til at se ham lys levende foran mig. Eller egentlig lidt til siden. Han ser aldrig på mig. Han bare er der.

WANGEL.

Hvorledes synes du, han ser ud?

ELLIDA.

Således, som da jeg så ham sidst.

WANGEL.

For ti år siden?

ELLIDA.

Ja. Ude på Bratthammeren. Aller tydeligst ser jeg hans brystnål med en stor, blåhvid perle i. Den perlen ligner et dødt fiskeøje. Og det ligesom stirrer på mig.

WANGEL.

I guds navn —! Du er sygere, end jeg trode. Sygere end du selv véd af, Ellida.

ELLIDA.

Ja, ja, — hjælp mig, om du kan! For jeg føler, at det trækker sig mere og mere sammen om mig.

WANGEL.

Og i slig en tilstand har du nu gået her i hele tre år. Båret på disse lønlige lidelser uden at betro dig til mig.

ELLIDA.

Men det kunde jeg jo ikke! Ikke før nu, da det blev nødvendigt — for din egen skyld. Skulde jeg ha' betrod dig alt dette her, — så måtte jeg jo også ha' betrod dig — det uudsigelige.

WANGEL.

Det uudsigelige —?

ELLIDA
(afværgende).

Nej, nej, nej! Spørg ikke! Bare en eneste ting til. Så ikke mere. — Wangel, — hvorledes skal vi grunde ud — dette gådefulde med barnets øjne —?

WANGEL.

Kære, velsignede Ellida, jeg forsikrer dig, at

det var bare en indbildning af dig. Barnet havde akkurat samme slags øjne som andre normale børn.

ELLIDA.

Nej, det havde ikke! At du ikke kunde se det! Barnets øjne skifted farve efter sjøen. Lå fjorden i solskinsstille, så var øjnene derefter. I stormvejr også. — Å, jeg så det nok, jeg, om ikke du så det.

WANGEL
(eftergivende).

Hm, — lad så være da. Men selv om så var? Hvad så?

ELLIDA
(sagte og nærmere).

Jeg har set slige øjne før.

WANGEL.

Når? Og hvor —?

ELLIDA.

Ude på Bratthammeren. For ti år siden.

WANGEL
(viger et skridt).

Hvad skal dette —!

ELLIDA
(hvisker bævende).

Barnet havde den fremmede mands øjne.

WANGEL
(skriger uvilkårligt).

Ellida —!

ELLIDA
(slår i jammer hænderne sammen over hovedet).

Nu må du vel forstå, hvorfor jeg aldrig mere vil, — aldrig mere tør leve med dig som din hustru!

(Hun vender sig hurtigt og flygter ned over bakkerne til højre.)

WANGEL
(iler efter hende og råber):

Ellida, — Ellida! Min stakkers ulykkelige Ellida!

TREDJE AKT.

(En afsides liggende del af doktor Wangels have. Stedet er fugtigt, sumpigt og overskygget af store gamle træer. Til højre ses bredden af en skimlet dam. Et lavt åbent gærde skiller haven fra fodstien og fjorden i baggrunden. Længst tilbage fjeldrækkerne og tinderne hinsides fjorden. Det er sen eftermiddag, henimod aften.)

(BOLETTE sidder og syr på en stenbænk til venstre. På bænken ligger et par bøger og en sykurv. HILDE og LYNGSTRAND, begge med fiskeredskaber, går ved bredden af dammen.)

HILDE
(gør tegn til Lyngstrand).

Stå stille! Der ser jeg en stor en.

LYNGSTRAND
(ser efter).

Hvor står den henne?

HILDE
(peger).

Kan De ikke se — der nede står den. Og se der! Der er, guds død, en til! (ser hen mellem træerne.) Uh, — nu kommer han og skræmmer dem for os!

BOLETTE
(ser op).

Hvem kommer?

HILDE.

Din overlærer, mor!

BOLETTE.

Min —?

HILDE.

Ja, min har han, så gu', aldrig været.

(OVERLÆRER ARNHOLM, fra højre, kommer frem mellem træerne.)

ARNHOLM.

Er der kommet fisk i dammen nu?

HILDE.

Ja, her går nogen svært gamle karudser.

ARNHOLM.

Nej, så de gamle karudserne er i live endnu?

HILDE.

Ja, de er sejge, de. Men nu skal vi vel se at få has på nogen af dem.

ARNHOLM.

De skulde da heller prøve ude på fjorden.

LYNGSTRAND.

Nej, dammen — den er ligesom mere hemmelighedsfuld at kalde for.

HILDE.

Ja, her er det mere spændende. — Har De været i sjøen nu?

ARNHOLM.

Netop. Jeg kommer lige fra badehuset.

HILDE.

De holdt Dem vel inde i kummen da?

ARNHOLM.

Ja, jeg er ikke nogen særdeles svømmer.

HILDE.

Kan De svømme på ryggen?

ARNHOLM.

Nej.

HILDE.

Jeg kan. (til Lyngstrand.) Lad os prøve der borte på den andre siden.

(De går langsmed dammen ud til højre.)

ARNHOLM
(går nærmere hen til Bolette).

Sidder De så alene, De, Bolette?

BOLETTE.

Å ja, det gør jeg som oftest.

ARNHOLM.

Er ikke Deres mor her nede i haven?

BOLETTE.

Nej. Hun er visst ude og går med far.

ARNHOLM.

Hvorledes står det til med hende i eftermiddag?

BOLETTE.

Jeg véd ikke rigtig. Jeg glemte at spørge efter.

ARNHOLM.

Hvad er det for bøger, De har der?

BOLETTE.

Å, den ene er sådant noget om plantelære. Og den anden er en jordbeskrivelse.

ARNHOLM.

Læser De gerne den slags ting?

BOLETTE.

Ja, når jeg kan få tid til det, så —. Men husstellet må jeg jo først og fremst ta' mig af.

ARNHOLM.

Men hjælper ikke Deres mor — Deres stedmor — hjælper ikke hun Dem med det?

BOLETTE.

Nej, det ligger til mig. Jeg måtte jo stå for det i de to år, far var alene. Og så er det ble't ved det sidenefter også.

ARNHOLM.

Men lige stor læselyst har De altså fremdeles.

BOLETTE.

Ja, jeg læser, hvad jeg kan få fat på af nyttige bøger. En vil jo gerne vide lidt besked om verden. For her lever vi jo så rent udenfor alt det, som til er. Ja, næsten da.

ARNHOLM.

Men, kære Bolette, sig dog ikke det.

BOLETTE.

Å jo. Jeg synes ikke, vi lever synderlig anderledes, vi, end karudserne nede i dammen der. Fjorden har de så lige ind på sig og der stryger de store vilde fiskestimene ud og ind. Men det får de stakkers tamme husfiskene ikke vide nogen ting om. Og der får de aldrig være med.

ARNHOLM.

Jeg tror ikke heller, det vilde bekomme dem videre bra', om de slap ud der.

BOLETTE.

Å, det fik næsten være det samme, synes jeg.

ARNHOLM.

For resten kan De da ikke sige, at man er sat så rent udenfor livet her. Ikke om sommeren i alle fald. Her er jo nu om dagene netop ligesom et slags mødested for verdenslivet. Næsten et knudepunkt — sådan i forbigående.

BOLETTE
(smiler).

Å ja, De, som selv er her bare sådan i forbigående, De har sagtens let nok for at gøre nar af os.

ARNHOLM.

Gør jeg nar —? Hvor falder De på det?

BOLETTE.

Jo, for alt dette her om mødested og knudepunkt for verdenslivet, det er noget, som De har hørt folk i byen sige. Ja, for de bruger at sige sådant noget.

ARNHOLM.

Ja, oprigtig talt, så har jeg lagt mærke til det.

BOLETTE.

Men der er jo ikke et sandt ord i det i grunden. Ikke for os, som lever her til stadig.

Hvad nytter det os, at den store fremmede verden kommer her forbi for at rejse op og se på midnatssolen? Vi selv får jo ikke være med på det. Vi får såmæn ikke se nogen midnatssol. Å nej, vi får nok pent leve livet her i vor karudsdam.

ARNHOLM
(sætter sig hos hende).

Sig mig en gang, kære Bolette, — er der ikke, mon tro, et eller andet, — noget bestemt, mener jeg, som De går her hjemme og længter efter?

BOLETTE.

Å jo, det kunde nok være.

ARNHOLM.

Og hvad er så det egentlig for noget? Hvad er det, De går og længter efter?

BOLETTE.

Mest efter at få komme ud.

ARNHOLM.

Det altså først og fremst?

BOLETTE.

Ja. Og så efter at få lære noget mere. At få vide noget rigtig om alle ting.

ARNHOLM.

I den tid, jeg læste med Dem, sa' Deres far ofte, at De skulde få lov til at studere.

BOLETTE.

Å ja, stakkers far, — han siger så meget. Men når det kommer til stykket, så —. Der er ikke nogen rigtig fremfærd i far.

ARNHOLM.

Nej, desværre, det har De ret i. Der er ikke egentlig det. Men har De da nogensinde talt med ham om den sag? Sådan rigtig alvorligt og indtrængende?

BOLETTE.

Nej, det har jeg egentlig ikke gjort heller.

ARNHOLM.

Men, véd De hvad, det skulde De dog virkelig gøre. Før det blir for sent, Bolette. Hvorfor gør De ikke det?

BOLETTE.

Å, det er vel fordi der ikke er nogen rigtig fremfærd i mig heller, kan jeg tro. Det er visst noget, jeg har efter far.

ARNHOLM.

Hm, — mon tro De ikke gør Dem selv uret der?

BOLETTE.

Å nej, desværre. Og så har jo far så liden tid til at tænke på mig og min fremtid. Liden lyst har han også til det. Sligt noget skyder han

helst ifra sig, når han bare kan. For han er jo så rent optaget af Ellida —

ARNHOLM.

Af hvem —? Hvorledes —?

BOLETTE.

Jeg mener, at han og min stedmor —. (afbrydende.) Far og mor har jo sit for sig selv, kan De skønne.

ARNHOLM.

Nå, desto bedre vilde det da være, om De så til at komme væk fra dette her.

BOLETTE.

Ja, men jeg synes ikke, jeg har ret til det heller. Ikke til at forlade far.

ARNHOLM.

Men, kære Bolette, det blir De jo nødt til engang alligevel. Derfor så synes jeg, at De jo før jo heller —

BOLETTE.

Ja, der blir vel ikke andet for. Jeg må jo tænke på mig selv også. Søge at komme ind i en eller anden stilling. Når far engang falder fra, så har jeg jo ingen, jeg kan holde mig til. — Men stakkers far, — jeg gruer for at rejse fra ham.

ARNHOLM.

Gruer —?

BOLETTE.

Ja, for fars egen skyld.

ARNHOLM.

Men, herre gud, Deres stedmor da? Hun blir jo hos ham.

BOLETTE.

Ja, det er jo så. Men hun er slet ikke skikket til alt det, som mor havde sådant et godt greb på. Der er så mangt og meget, som denne her ikke ser. Eller som hun kanske ikke vil se, — eller ikke bryr sig om. Jeg ved ikke, hvilken af delene det er.

ARNHOLM.

Hm, — jeg tror nok, jeg forstår, hvad De sigter til.

BOLETTE.

Stakkers far, — han er svag i enkelte stykker. De har kanske selv mærket det. Forretninger har han jo heller ikke nok af til at fylde tiden ud. Og så det, at hun er så rent ude af stand til at støtte ham. — Det har han nu for resten visst selv nogen skyld i.

ARNHOLM.

Hvorledes det, tror De?

BOLETTE.

Å, far vil nu altid så gerne se glade ansigter omkring sig. Der skal være solskinsvejr og fornøjelighed i huset, siger han. Derfor er jeg ræd, han mangen gang lar hende få medicin, som hun slet ikke har godt af i længden.

ARNHOLM.

Tror De virkelig det.

BOLETTE.

Ja, jeg kan ikke komme bort fra den tanke. For hun er så underlig iblandt. (heftig.) Men er det så ikke ubilligt, at jeg skal bli' ved at gå her hjemme! Det er jo i grunden ikke til nogen verdens nytte for far. Og jeg har da også pligter imod mig selv, synes jeg.

ARNHOLM.

Ved De hvad, kære Bolette, — disse sager skal vi to tale nærmere om.

BOLETTE.

Å, det nytter visst ikke stort. Jeg er vel skabt til at bli' her i karudsdammen, kan jeg tro.

ARNHOLM.

Slet ikke. Det kommer ganske an på Dem selv.

BOLETTE
(livfuldt).

Siger De det?

ARNHOLM.

Ja, tro De mig. Det ligger helt og holdent i Deres egen hånd.

BOLETTE.

Å gid jeg så sandt —! Vil De kanske lægge ind et godt ord for mig hos far?

ARNHOLM.

Det også. Men først og fremst vil jeg tale åbenhjertigt og uforbeholdent med Dem selv, kære Bolette. (ser ud til venstre.) Hys! Lad Dem ikke mærke med noget. Vi skal komme tilbage til det siden.

(ELLIDA kommer fra venstre. Hun er uden hat, kun med et stort tørklæde kastet over hovedet og skuldrene.)

ELLIDA
(i urolig livlighed).

Her er det godt! Her er det dejligt!

ARNHOLM
(rejser sig).

Har De været ude at spadsere?

ELLIDA.

Ja, en lang, lang herlig tur opover med Wangel. Og nu skal vi ud og sejle.

BOLETTE.

Vil du ikke sætte dig?

ELLIDA.

Nej tak. Ikke sidde.

BOLETTE
(flytter sig på bænken).

For her er god plads.

ELLIDA
(går omkring).

Nej, nej, nej. Ikke sidde. Ikke sidde.

ARNHOLM.

Den turen har visst bekommet Dem vel. De ser så oplivet ud.

ELLIDA.

Å, jeg befinder mig så inderlig vel! Jeg føler mig så usigelig lykkelig! Så tryg! Så tryg —. (ser ud til venstre.) Hvad er det for et stort dampskib, som kommer der?

BOLETTE
(rejser sig og ser ud).

Det må være det store engelske.

ARNHOLM.

Det lægger til ude ved tønden. Plejer det stoppe her?

BOLETTE.

Bare en halv times tid. Det skal længere indover i fjorden.

ELLIDA.

Og så udover igen — imorgen. Ud på det store åbne hav. Helt over havet. Tænk, — at få være med der! Den, som kunde det! Den, som bare kunde!

ARNHOLM.

Har De aldrig fåt gøre nogen større sørejse, fru Wangel?

ELLIDA.

Aldrig nogensinde. Bare sådanne små farter her inde i fjordene.

BOLETTE
(med et suk).

Å nej, vi får nok ta' til takke med landjorden.

ARNHOLM.

Nå, der hører vi jo også egentlig hjemme.

ELLIDA.

Nej, det tror jeg slet ikke, at vi gør.

ARNHOLM.

Ikke på landjorden?

ELLIDA.

Nej. Jeg tror ikke det. Jeg tror, at dersom menneskene bare fra først af havde vænnet sig til at leve sit liv på havet, — i havet kanske, — så vilde vi nu ha' været ganske anderledes fuldkomne end vi er. Både bedre og lykkeligere.

ARNHOLM.

Tror De virkelig det?

ELLIDA.

Ja, jeg gad vide, om vi ikke vilde været det. Jeg har mangen gang talt med Wangel om dette her —

ARNHOLM.

Nå, og han —?

ELLIDA.

Jo, han mener, det kunde kanske nok være.

ARNHOLM
(spøgende).

Nå, lad gå. Men sket er sket. Vi er da altså en gang for alle kommet på gal vej og er ble't landdyr istedet for havdyr. Under alle omstændigheder er det visst nu for sent at rette på fejlen.

ELLIDA.

Ja, der siger De en sørgelig sandhed. Og

jeg tror, at menneskene aner noget sådant selv. At de går og bærer på det, som på en lønlig anger og sorg. De kan tro mig, — deri er det, at menneskenes tungsind har sin dybeste grund. Jo, — tro De mig på det.

ARNHOLM.

Men, bedste fru Wangel, — jeg har ikke fåt det indtryk, at menneskene er så svært tungsindige endda. Jeg synes tvert imod, at de fleste ser livet så lyst og let — og i en stor, stille, ubevidst glæde.

ELLIDA.

Å nej, det er nok ikke så. Den glæden — den er nok ligesom vor glæde over det lange lyse sommerdøgn. Den har mindelsen om den kommende mørketid over sig. Og den mindelsen er det, som kaster sin skygge over menneskeglæden, — ligesom drivskyen kaster sin skygge over fjorden. Der lå den så blank og blå. Og så med et —

BOLETTE.

Du skulde ikke gi' dig af med slige triste tanker nu. Nylig var du jo så glad og så oplivet —

ELLIDA.

Ja, ja, jeg var jo det. Å, dette her — det er så dumt af mig. (ser sig urolig om.) Bare Wangel nu vilde komme her ned. Han lovte mig det så

bestemt. Men han kommer jo ikke alligevel. Han har visst glemt det. Å, kære herr Arnholm, vil ikke De se til at finde ham for mig?

ARNHOLM.

Jo, meget gerne.

ELLIDA.

Sig ham, at han endelig må komme straks. For nu kan jeg ikke se ham —

ARNHOLM.

Ikke se ham —?

ELLIDA.

Å, De forstår mig ikke. Når han ikke er tilstede, så kan jeg tidt ikke huske, hvorledes han ser ud. Og så er det, som om jeg rent havde mistet ham. — Det er så forfærdelig pinligt. Men gå bare!

(Hun driver om henne ved dammen.)

BOLETTE
(til Arnholm).

Jeg går med Dem. De ved jo ikke besked —

ARNHOLM.

Å hvad. Jeg skal nok —

BOLETTE
(halvhøjt).

Nej, nej, jeg er urolig. Jeg er ræd, han er ombord i dampskibet.

ARNHOLM.

Ræd?

BOLETTE.

Ja, han plejer se, om der er bekendte med. Og så er der jo restauration ombord —

ARNHOLM.

Ah! Ja kom så.

(HAN OG BOLETTE går ud til venstre.)

(ELLIDA står en stund og stirrer ned i dammen. Af og til taler hun sagte og afbrudt med sig selv.)

(Udenfor på fodstien bag havegærdet kommer fra venstre EN FREMMED REJSEKLÆDT MAND. Han har busket rødligt hår og skæg. Skottehue på hovedet og rejsetaske i en rem over skulderen.)

DEN FREMMEDE MAND

(går langsomt langs gærdet og spejder ind i haven. Da han får øje på Ellida, standser han, ser ufravendt og forskende på hende og siger dæmpet):

God aften, Ellida!

ELLIDA

(vender sig om og råber):

Å, kære, — kommer du da endelig!

DEN FREMMEDE.

Ja, endelig en gang.

ELLIDA

(ser overrasket og ængstelig på ham).

Hvem er De? Søger De nogen her?

DEN FREMMEDE.

Det kan du vel forstå.

ELLIDA
(studser).

Hvad er det! Hvorledes tiltaler De mig! Hvem ser De efter?

DEN FREMMEDE.

Jeg ser da vel efter dig.

ELLIDA
(farer sammen).

Ah —! (stirrer på ham, tumler tilbage og bryder ud i et halvkvalt skrig): Øjnene! — Øjnene!

DEN FREMMEDE.

Nå, — begynder du endelig at dra' kendsel på mig? Jeg kendte dig straks, jeg, Ellida.

ELLIDA.

Øjnene! Se ikke sådan på mig! Jeg skriger om hjælp!

DEN FREMMEDE.

Hys, hys! Vær ikke ræd. Jeg gør dig jo ikke noget.

ELLIDA
(holder hånden for øjnene).

Se ikke så på mig, siger jeg!

DEN FREMMEDE
(læner sig med armene på havegærdet).

Jeg er kommen med den engelske damperen.

ELLIDA
(skotter sky hen til ham).

Hvad vil De mig?

DEN FREMMEDE.

Jeg lovte dig jo at komme igen, så snart jeg kunde, —

ELLIDA.

Rejs! Rejs igen! Kom aldrig — aldrig mere her! Jeg har jo skrevet Dem til, at alt skulde være forbi mellem os! Alt sammen! Det véd De jo!

DEN FREMMEDE
(uforstyrret, uden at svare).

Jeg vilde gerne kommet til dig før. Men det kunde jeg ikke. Nu kunde jeg da endelig. Og så har du mig da, Ellida.

ELLIDA.

Hvad er det, De vil mig? Hvad er det, De tænker på? Hvad er det, De er kommet her for?

DEN FREMMEDE.

Du kan da vel vide, jeg er kommet for at hente dig.

ELLIDA
(viger i rædsel).

Hente mig! Er det det, De tænker på!

DEN FREMMEDE.

Ja, forstår sig.

ELLIDA.

Men De må jo dog vide, at jeg er gift!

DEN FREMMEDE.

Ja, det véd jeg.

ELLIDA.

Og så alligevel —! Alligevel så kommer De her for at — for at — hente mig!

DEN FREMMEDE.

Ja vel gør jeg det.

ELLIDA
(griber sig med begge hænder om hovedet).

Å, dette forfærdelige —! Å, dette grufulde, grufulde —!

DEN FREMMEDE.

Vil du kanske ikke?

ELLIDA
(forvildet).

Se ikke sådan på mig!

DEN FREMMEDE.

Jeg spør', om du ikke vil?

ELLIDA.

Nej, nej, nej! Jeg vil ikke! Aldrig i evighed!

Jeg vil ikke, siger jeg! Jeg hverken kan eller vil! (sagtere.) Jeg tør ikke heller.

DEN FREMMEDE
(stiger over gærdet og kommer ind i haven).

Ja ja da, Ellida, — så lad mig bare sige dig én eneste ting, før jeg rejser.

ELLIDA
(vil flygte, men kan ikke. Hun står som lammet af skræk og støtter sig til en træstamme ved dammen).

Rør mig ikke! Kom ikke hid til mig! Ikke nærmere! Rør mig ikke, siger jeg!

DEN FREMMEDE
(varsomt, et par skridt imod hende).

Du får ikke være så ræd for mig, Ellida.

ELLIDA
(slår hænderne for øjnene).

Sé ikke sådan på mig!

DEN FREMMEDE.

Bare ikke ræd. Ikke ræd.

(DOKTOR WANGEL kommer gennem haven fra venstre.)

WANGEL
(endnu halvvejs inde mellem træerne).

Nå, du har nok ventet dygtig længe på mig.

ELLIDA
(styrter hen til ham, klynger sig fast til hans arm og råber):

Å, Wangel, — frels mig! Frels mig du — om du kan!

WANGEL.

Ellida, — hvad i guds navn —!

ELLIDA.

Frels mig, Wangel! Ser du ham da ikke? Der borte står han jo!

WANGEL
(ser derhen).

Den mand der? (går nærmere.) Må jeg spørge, — hvem er De? Og hvorfor kommer De her ind i haven?

DEN FREMMEDE
(tyder med et nik mod Ellida).

Jeg vil tale med hende der.

WANGEL.

Ja så. Så var det vel Dem —? (til Ellida.) Jeg hører, der har været en fremmed mand inde i gården og spurt efter dig.

DEN FREMMEDE.

Ja, det var mig.

WANGEL.

Og hvad vil De så min hustru? (vender sig.) Kender du ham, Ellida?

ELLIDA
(sagte, vrider hænderne).

Å, om jeg kender ham! Ja, ja, ja!

WANGEL
(hurtigt).

Nu!

ELLIDA.

Å, det er jo ham, Wangel! Det er ham selv! Ham, som du véd —!

WANGEL.

Hvad! Hvad er det, du siger! (vender sig.) Er De den Johnston, som engang —?

DEN FREMMEDE.

Nå, — De kan jo kalde mig Johnston. Gerne for mig. For resten heder jeg ikke så.

WANGEL.

Ikke det?

DEN FREMMEDE.

Ikke nu længer, nej.

WANGEL.

Og hvad kan De så ville min hustru? Ja, for De véd jo altså, at fyrforvalterens datter er gift for længe siden. Og hvem hun er gift med, det må De jo også vide.

DEN FREMMEDE.

Det har jeg nu vidst i over tre år.

ELLIDA
(spændt).

Hvorledes fik De vide det?

DEN FREMMEDE.

Jeg var på vejen hjem til dig. Så kom jeg over en gammel avis. Det var et blad her fra disse kanter. Og i det stod der om vielsen.

ELLIDA
(ser hen for sig).

Vielsen —. Altså det var det —

DEN FREMMEDE.

Det tog mig så underligt. For det med ringene, — det var jo også en vielse, Ellida.

ELLIDA
(slår hænderne for ansigtet).

Åh —!

WANGEL.

Hvor tør De —!

DEN FREMMEDE.

Havde du glemt det?

ELLIDA
(føler hans blik og bryder ud).

Stå ikke og se således på mig!

WANGEL
(stiller sig foran ham).

De har at vende Dem til mig og ikke til hende. Altså, kort og godt, — når De nu kender forholdene, — hvad har De så egentlig her at gøre? Hvorfor kommer De hid og søger min hustru op?

DEN FREMMEDE.

Jeg havde lovet Ellida at komme til hende så snart jeg kunde.

WANGEL.

Ellida —! Nu igen!

DEN FREMMEDE.

Og Ellida havde lovet mig så sikkert at bie på mig, til jeg kom.

WANGEL.

Jeg hører, De kalder min hustru ved fornavn. Den slags fortrolighed bruges ikke her hos os.

DEN FREMMEDE.

Jeg véd godt det. Men da hun nu først og fremst hører mig til —

WANGEL.

Dem! Fremdeles —!

ELLIDA
(viger bag Wangel).

Åh —! Han slipper mig aldrig!

WANGEL.

Dem! Siger De, at hun hører Dem til!

DEN FREMMEDE.

Har hun fortalt Dem noget om to fingerringe? Min ring og Ellidas?

WANGEL.

Ja vel. Men hvad så? Hun gjorde det jo siden forbi igen. De har jo fåt hendes breve. De véd det altså selv.

DEN FREMMEDE.

Både Ellida og jeg var enige om, at dette med ringene skulde stå ved magt og gælde så fuldt og godt som en vielse.

ELLIDA.

Men jeg vil ikke, hører De jo! Aldrig i verden vil jeg vide noget af Dem mere! Sé ikke således på mig! Jeg vil ikke, siger jeg!

WANGEL.

De må være en forstyrret mand, dersom De tror, De kan komme her og bygge nogen ret på slige barnestreger.

DEN FREMMEDE.

Det er sandt. Nogen rët, — i den mening, som De tar det, — det har jeg jo slet ikke.

WANGEL.

Men hvad vil De så gøre? De bilder Dem da vel aldrig ind, at De kan ta' hende fra mig med magt! Mod hendes egen vilje!

DEN FREMMEDE.

Nej. Hvad skulde det være godt for? Vil Ellida være med mig, så må hun rejse frivillig.

ELLIDA
(studser og bryder ud).

Frivillig —!

WANGEL.

Og det kunde De tænke Dem —!

ELLIDA
(hen for sig).

Frivillig —!

WANGEL.

De må være sindsforvirret. Gå Deres vej! Vi har ikke noget mere med Dem at skaffe.

DEN FREMMEDE
(ser på sit uhr).

Det er snart på tiden for mig at komme

ombord igen. (et skridt nærmere.) Ja, ja, Ellida, — nu har jeg altså gjort min skyldighed. (atter nærmere.) Jeg har holdt det ord, jeg gav dig.

ELLIDA
(bønligt, viger tilside).

Å, rør mig ikke!

DEN FREMMEDE.

Og så får Du betænke dig til imorgen nat —

WANGEL.

Her er ingen ting at betænke. Se til, at De kommer ud!

DEN FREMMEDE
(fremdeles til Ellida).

Nu går jeg med damperen indover i fjorden. Imorgen nat kommer jeg altså igen. Og så ser jeg indom til dig. Du får vente på mig her i haven. For jeg vil helst gøre den sagen af med dig alene, forstår du.

ELLIDA
(sagte og bævende).

Å, hører du det, Wangel!

WANGEL.

Vær bare rolig. Det besøg skal vi nok vide at forhindre.

DEN FREMMEDE.

Farvel da så længe, Ellida. Imorgen nat altså.

ELLIDA
(bønfaldende).

Å nej, nej, — kom ikke imorgen nat! Kom aldrig mere igen!

DEN FREMMEDE.

Og skulde du til den tid bli' til sinds at følge med over havet —

ELLIDA.

Å, sé da ikke sådan på mig!

DEN FREMMEDE.

Jeg mener bare, at så får du holde dig rejsefærdig.

WANGEL.

Gå op i huset, Ellida.

ELLIDA.

Jeg kan ikke. Å, hjælp mig! Frels mig, Wangel!

DEN FREMMEDE.

For du må vel tænke på den ting, at rejser du ikke med mig imorgen, så er det hele ude.

ELLIDA
(ser bævende på ham).

Er så det hele ude? For bestandig —?

DEN FREMMEDE
(med et nik).

Kan aldrig gøres om igen da, Ellida. Jeg kommer aldrig mere til disse lande. Du får aldrig se mig mere. Aldrig høre fra mig heller. Da er jeg som død og borte fra dig for bestandig.

ELLIDA
(ånder uroligt).

Åh —!

DEN FREMMEDE.

Tænk altså nøje over, hvad du gør. Farvel. (går hen og stiger over gærdet, standser og siger:) Ja, Ellida, — hold dig så rejsefærdig til imorgen nat. For da kommer jeg her og henter dig.

(Han går langsomt og rolig henad fodstien ud til højre.)

ELLIDA
(ser en stund efter ham).

Frivillig, sa' han! Tænk, — han sa', at frivillig skulde jeg rejse med ham.

WANGEL.

Vær bare sindig. Nu er han jo borte. Og du skal aldrig få se ham mere.

ELLIDA.

Å, hvor kan du da sige det? Han kommer jo igen imorgen nat.

WANGEL.

Lad ham komme. Dig skal han i alle fald ikke mødes med.

ELLIDA
(ryster på hovedet).

Å, Wangel, tro aldrig, at du kan hindre ham.

WANGEL.

Jo, kære, — lid du bare på mig.

ELLIDA
(grublende, uden at høre på ham).

Når han nu har været her — imorgen nat —? Og når han så er rejst over havet med dampskibet —?

WANGEL.

Ja, hvad så?

ELLIDA.

Gad vide, om han da aldrig — aldrig mere kommer?

WANGEL.

Nej, kære Ellida, det kan du visst være ganske tryg for. Hvad skulde han vel gøre her bagefter dette? Nu har han jo fåt høre af din egen mund, at du slet ikke vil vide af ham. Dermed er den sag forbi.

ELLIDA
(hen for sig).

Imorgen altså. Eller aldrig.

WANGEL.

Og skulde han end finde på at komme her igen —

ELLIDA
(spændt).

Hvad så —?

WANGEL.

Da står det jo i vor magt at gøre ham uskadelig.

ELLIDA.

Å, tro ikke det.

WANGEL.

Det står i vor magt, siger jeg! Kan du ikke få fred for ham på anden måde, så skal han komme til at bøde for drabet på kaptejnen.

ELLIDA
(hæftigt).

Nej, nej, nej! Aldrig det! Vi véd ingen ting om drabet på kaptejnen! Slet ingen ting!

WANGEL.

Véd vi ikke! Han har jo selv tilståt det for dig!

ELLIDA.

Nej, ingen ting om dette! Siger du noget, så nægter jeg det. Ikke spærre ham inde! Han

hører til ude på det åbne hav. Der ude hører han til.

WANGEL
(ser på hende og siger langsomt).

Ah, Ellida, — Ellida!

ELLIDA
(klynger sig voldsomt op til ham).

Å, kære, trofaste, — frels mig for den mand!

WANGEL
(gør sig læmpeligt løs).

Kom! Kom med mig!

(LYNGSTRAND og HILDE, begge med fiskeredskaberne, kommer frem fra højre ved dammen.)

LYNGSTRAND
(går hurtig hen til Ellida).

Å nej, frue, nu skal De høre noget mærkeligt!

WANGEL.

Hvad er det?

LYNGSTRAND.

Tænk, — vi har sét amerikaneren!

WANGEL.

Amerikaneren?

HILDE.

Ja, jeg så ham også.

LYNGSTRAND.

Han gik op bag om haven og så ombord i det store engelske dampskibet.

WANGEL.

Hvor kender De den mand fra?

LYNGSTRAND.

Jeg har faret til sjøs med ham en gang. Jeg trode så visst, at han var druknet. Og så er han ganske levendes.

WANGEL.

Véd De noget nærmere om ham?

LYNGSTRAND.

Nej. Men han er visst kommet for at hævne sig på sin troløse sjømandskone.

WANGEL.

Hvad er det De siger?

HILDE.

Lyngstrand vil bruge ham til at lave et kunstværk af.

WANGEL.

Jeg begriber ikke et ord —

ELLIDA.

Du skal få høre det siden.

(ARNHOLM og BOLETTE kommer fra venstre på fodstien udenfor havegærdet.)

BOLETTE
(til dem i haven).

Kom her og sé! Nu går den engelske damperen indover fjorden.

(Et stort dampskib glider langsomt forbi i nogen frastand.)

LYNGSTRAND
(til Hilde henne ved havegærdet).

Inat kommer han visst over hende.

HILDE
(nikker).

Over den troløse sjømandskonen, — ja.

LYNGSTRAND.

Tænk, — ved midnats tider.

HILDE.

Jeg synes, det må bli' spændende.

ELLIDA
(ser efter skibet).

Imorgen altså —

WANGEL.

Og så aldrig mere.

ELLIDA
(sagte og bævende).

Å, Wangel, — frels mig for mig selv!

WANGEL
(ser angstfuldt på hende).

Ellida! Jeg aner det, — her er noget bagved.

ELLIDA.

Det dragende er bagved.

WANGEL.

Det dragende —?

ELLIDA.

Den mand er som havet.

(Hun går langsomt og grublende gennem haven ud til venstre. Wangel går urolig ved siden af og iagttager hende forskende.)

FJERDE AKT.

(Doktor Wangels havestue. Døre til højre og venstre. I baggrunden mellem begge vinduerne åben glasdør ud til verandaen. Nedenfor denne ses en del af haven. Sofa med bord foran til venstre. Til højre et pianoforte og længere tilbage en stor blomsteropsats. Midt på gulvet et rundt bord med stole omkring. På bordet et blomstrende rosentræ og andre potteplanter omkring. — Det er formiddag.)

(Inde i stuen ved bordet til venstre sidder BOLETTE i sofaen, beskæftiget med et broderi. LYNGSTRAND sidder på en stol ved den øvre ende af bordet. Nede i haven sidder BALLESTED og maler. HILDE står ved siden af og ser på ham.)

LYNGSTRAND

(med armene på bordet, sidder en stund i taushed og ser på hvorledes Bolette arbejder).

Det må visst være svært vanskeligt at sy slig en bord, frøken Wangel.

BOLETTE.

Å nej. Det er ikke så vanskeligt. Når en bare passer på at tælle rigtig —

LYNGSTRAND.

Tælle? Må De tælle også?

BOLETTE.

Ja, stingene. Se her.

LYNGSTRAND.

Rigtig, ja! Tænk bare! Det er jo næsten som en slags kunst. Kan De tegne også?

BOLETTE.

Å ja, når jeg har mønster for mig.

LYNGSTRAND.

Ikke ellers?

BOLETTE.

Nej, ellers ikke.

LYNGSTRAND.

Så er det ikke rigtig kunst alligevel.

BOLETTE.

Nej, det er jo mest sådan — håndfærdighed.

LYNGSTRAND.

Men jeg tror nu, at De kanske kunde lære kunst.

BOLETTE.

Når jeg ikke har noget anlæg?

LYNGSTRAND.

Alligevel. Hvis De bestandig kunde få være sammen med en rigtig ægte kunstner —

BOLETTE.

Tror De, jeg så kunde lære af ham?

LYNGSTRAND.

Ikke sådan lære på almindelig måde. Men jeg tror, det vilde komme over Dem lidt efter lidt. Ligesom ved et slags underværk, frøken Wangel.

BOLETTE.

Det var underligt.

LYNGSTRAND
(lidt efter).

Har De tænkt nærmere —? Jeg mener — om De har tænkt sådan dybere og alvorligt over ægteskabet, frøken?

BOLETTE
(ser flygtig på ham).

Over —? Nej.

LYNGSTRAND.

Jeg har.

BOLETTE.

Så? Har De det.

LYNGSTRAND.

Jaha, — jeg tænker svært ofte over slige ting. Mest over ægteskabet. Og så har jeg jo læst om det i adskillige bøger også. Jeg tror, at ægteskabet må være ligesom et slags underværk at regne for. At kvinden sådan efterhånden forvandler sig over til at bli' sin mand lig.

BOLETTE.

Får hans interesser, mener De?

LYNGSTRAND.

Ja, netop det!

BOLETTE.

Nå, men hans evner da? Og hans anlæg og hans færdigheder?

LYNGSTRAND.

Hm, ja, — jeg gad vide, om ikke alt det også —

BOLETTE.

Så tror De kanske også, at det, som en mand har læst sig til — eller tænkt sig til, — det skulde også kunne gå over på hans hustru?

LYNGSTRAND.

Det også, ja. Lidt efter lidt. Ligesom ved et underværk. Men jeg véd nok, at sligt bare kan ske i et ægteskab, som er trofast og kærligt og rigtig lykkeligt.

BOLETTE.

Er det aldrig faldet Dem ind, at en mand kanské også kunde drages således over i sin hustru? Bli' hende lig, mener jeg.

LYNGSTRAND.

En mand? Nej, det har jeg ikke tænkt mig.

BOLETTE.

Men hvorfor ikke lige så godt det ene som det andet?

LYNGSTRAND.

Nej, for en mand har jo et kald at leve for. Og det er det, som gør en mand så stærk og fast, frøken Wangel. Han har et livskald, han.

BOLETTE.

Hver eneste en?

LYNGSTRAND.

Å nej. Jeg tænker nu nærmest på kunstneren.

BOLETTE.

Synes De, det er rigtigt af en kunstner, at han går hen og gifter sig?

LYNGSTRAND.

Ja, det synes jeg da. Når han kan finde nogen, som han holder inderlig af, så —

BOLETTE.

Alligevel. Jeg tænker mig, at han helst skulde leve bare for sin kunst alene.

LYNGSTRAND.

Ja vel skal han det. Men det kan han jo så godt gøre, om han også gifter sig.

BOLETTE.

Nå, men hun da?

LYNGSTRAND.

Hun? Hvorledes —?

BOLETTE.

Hun, som han gifter sig med. Hvad skal hun så leve for?

LYNGSTRAND.

Hun skal også leve for hans kunst. Jeg synes, at en kvinde måtte føle sig så inderlig lykkelig ved det.

BOLETTE.

Hm, — jeg véd ikke rigtig —

LYNGSTRAND.

Jo, frøken, det kan De tro. Det er ikke bare al den ære og anseelse, som hun nyder for hans skyld —. For det synes jeg næsten er det mindste at regne for. Men det, at hun får hjælpe ham til at skabe, — at hun kan lette arbejdet for ham ved at være om ham og hygge for ham og pleje ham godt og gøre ham livet rigtig for-

nøjeligt. Det synes jeg måtte være så rent dejligt for en kvinde.

BOLETTE.

Å, De véd ikke selv, hvor egenkærlig De er!

LYNGSTRAND.

Er jeg egenkærlig! Nå, du store gud —! Å, dersom De bare kendte mig lidt bedre, end De gør — (bøjer sig nærmere hen til hende.) Frøken Wangel, — når jeg nu engang er borte, — og det er er jeg jo snart —

BOLETTE
(ser deltagende på ham).

Men begynd da ikke at tro noget så trist.

LYNGSTRAND.

I grunden er det nu ikke så svært trist, synes jeg.

BOLETTE.

Hvorledes mener De da?

LYNGSTRAND.

Jeg rejser jo om en måneds tid. Herfra først. Og siden så går jeg jo altså ned til de sydlige lande.

BOLETTE.

Ah, således. Ja vel.

LYNGSTRAND.

Vil De da en gang imellem tænke på mig, frøken?

BOLETTE.

Ja, det vil jeg gerne.

LYNGSTRAND
(glad).

Nej, lover De mig det!

BOLETTE.

Ja, det lover jeg.

LYNGSTRAND.

Helligt og dyrt, frøken Bolette?

BOLETTE.

Helligt og dyrt. (slår om.) Å, men hvad skal det egentlig til, dette her! Det fører jo dog ikke til nogen verdens ting.

LYNGSTRAND.

Hvor kan De da sige det! For mig vilde det være så dejligt at vide, at De gik her hjemme og tænkte på mig.

BOLETTE.

Nå, men hvad så videre?

LYNGSTRAND.

Ja, noget videre véd jeg jo ikke sådan rigtig —

BOLETTE.

Ikke jeg heller. Der står jo så meget i vejen. Al verdens ting står i vejen, synes jeg.

LYNGSTRAND.

Å, der kunde vel ské et eller andet underværk. En lykkelig tilskikkelse af skæbnen — eller sligt noget. For jeg tror nu det, at jeg har lykken med mig.

BOLETTE
(levende).

Ja, ikke sandt! Tror De ikke det!

LYNGSTRAND.

Jo, det tror jeg så fuldt og fast. Og så — om nogen år — når jeg kommer hjem igen som en navnkundig billedhugger og i gode kår og i sundhedens fylde —

BOLETTE.

Ja, ja visst. Det vil vi håbe, at De gør.

LYNGSTRAND.

Det kan De så trygt håbe. Bare De tænker trofast og varmt på mig, mens jeg er ude i de sydlige lande. Og det har jeg jo nu Deres ord for.

BOLETTE.

Det har De. (ryster på hovedet.) Men det fører visst ikke til noget alligevel.

LYNGSTRAND.

Jo, frøken Bolette, det vil da i det mindste føre til det, at så får jeg arbejde så meget des lettere og fortere på mit kunstværk.

BOLETTE.

Tror De altså det?

LYNGSTRAND.

Ja, det føler jeg indvendig. Og jeg synes da, det måtte være så oplivendes for Dem også — her i det afsides — når De vidste med Dem selv, at De ligesom hjalp mig med at skabe.

BOLETTE
(ser på ham).

Nå, — men De, på Deres side da?

LYNGSTRAND.

Jeg —?

BOLETTE
(ser ud mod haven).

Hys! Lad os tale om noget andet. For der kommer overlæreren.

(OVERLÆRER ARNHOLM ses nede i haven fra venstre. Han standser og taler med Ballested og Hilde.)

LYNGSTRAND.

Holder De af Deres gamle lærer, frøken Bolette?

BOLETTE.

Om jeg holder af ham?

LYNGSTRAND.

Ja, jeg mener, om De synes godt om ham?

BOLETTE.

Å ja, det gør jeg. For han er svært bra' at ha' til ven og rådgiver sådan. — Og så er han altid så hjælpsom, når han kan.

LYNGSTRAND.

Men er ikke det underligt, at han ikke har giftet sig?

BOLETTE.

Synes De, det er så underligt?

LYNGSTRAND.

Ja. For han er jo en velhavendes mand, siger de.

BOLETTE.

Han skal nok være det. Men det har vel ikke været så let for ham at finde nogen, som vilde ha' ham, kan jeg tro.

LYNGSTRAND.

Hvorfor det da?

BOLETTE.

Å, han har jo været lærer for næsten alle de unge piger, som han kender. Det siger han selv.

LYNGSTRAND.

Ja, hvad skulde det gøre?

BOLETTE.

Men, herre gud, man gifter sig da ikke med én, som har været ens lærer!

LYNGSTRAND.

Tror De ikke, at en ung pige kunde elske sin lærer?

BOLETTE.

Ikke efter at hun er ble't rigtig voksen.

LYNGSTRAND.

Nej — tænk det!

BOLETTE
(advarende).

Så, så, så!

(Ballested har imidlertid samlet sine sager sammen og bærer dem ud til højre i haven. Hilde hjælper ham. Arnholm går op på verandaen og kommer ind i stuen.)

ARNHOLM.

God morgen, min kære Bolette. God morgen, herr — herr — hm!

(Han ser misfornøjet ud og nikker koldt til Lyngstrand, som rejser sig og bukker.)

BOLETTE
(står op og går hen til Arnholm).

God morgen, herr overlærer.

ARNHOLM.

Hvorledes står her til idag?

BOLETTE.

Jo tak, bra'.

ARNHOLM.

Er Deres stedmor kanske i bad idag også?

BOLETTE.

Nej, hun er oppe på sit værelse.

ARNHOLM.

Ikke rigtig rask?

BOLETTE.

Jeg véd ikke. For hun har lukket sig inde.

ARNHOLM.

Hm, — har hun det?

LYNGSTRAND.

Fru Wangel blev nok svært alteret over den amerikaneren igår.

ARNHOLM.

Hvad véd De om det?

LYNGSTRAND.

Jeg fortalte fruen, at jeg havde set ham gå levendes bagom haven.

ARNHOLM.

Åh, således.

BOLETTE
(til Arnholm).

De og far blev visst siddende længe oppe inat.

ARNHOLM.

Ja, temmelig længe. Vi kom til at tale om noget alvorligt.

BOLETTE.

Fik De tale lidt med ham om mig og mine sager også?

ARNHOLM.

Nej, kære Bolette. Jeg kom ikke til. For han var så helt inde på noget andet.

BOLETTE
(sukker).

Ak ja, — det er han altid.

ARNHOLM
(ser betydningsfuldt på hende).

Men siden idag så skal jo vi to tale nærmere om de ting. — Hvor er Deres far nu? Kanske ikke hjemme?

BOLETTE.

Jo. Han må visst være nede på kontoret. Nu skal jeg hente ham her op.

ARNHOLM.

Nej tak. Gør ikke det. Jeg vil heller gå ned til ham.

BOLETTE
(lytter mod venstre).

Vent lidt, herr overlærer. Der tror jeg far kommer i trappen. Ja. Han har nok været ovenpå og set til hende.

(DOKTOR WANGEL kommer ind gennem døren til venstre.)

WANGEL
(rækker Arnholm hånden).

Nå, kære ven, — er De allerede der? Det var snilt, at De kom så tidligt. For jeg vil gerne tale noget mere med Dem.

BOLETTE
(til Lyngstrand).

Skal vi kanske gå lidt ned i haven til Hilde?

LYNGSTRAND.

Ja, så svært gerne det, frøken.

(Han og Bolette går ned i haven og ud mellem træerne i baggrunden.)

ARNHOLM,
(som har fulgt dem med øjnene, vender sig til Wangel).

Kender De noget nærmere til den unge manden?

WANGEL.

Nej, slet ikke.

ARNHOLM.

Men synes De så om, at han går og driver så meget med småpigerne?

WANGEL.

Gør han da det? Det har jeg såmæn ikke lagt mærke til.

ARNHOLM.

Sligt burde De dog ha' et lidet øje med, synes jeg.

WANGEL.

Ja, De har visst ret i det. Men, herre gud, hvad skal jeg arme mand gøre? Småpigerne er nu ble't så vante til at skøtte sig selv. De lar sig ikke sige, hverken af mig eller af Ellida.

ARNHOLM.

Ikke af hende heller?

WANGEL.

Nej. Og for resten så kan jeg jo ikke forlange, at hun skal blande sig op i sligt noget. Det ligger slet ikke for hende. (afbrydende.) Men det var jo ikke det, vi skulde tale om. Sig mig så, — har De tænkt videre over sagen? Over alt dette her, som jeg fortalte Dem?

ARNHOLM.

Jeg har ikke tænkt på andet lige siden vi skiltes inat.

WANGEL.

Og hvad mener De da, at der er her at gøre?

ARNHOLM:

Kære doktor, jeg synes, at De som læge må vide det bedre end jeg.

WANGEL.

Å, dersom De bare vidste, hvor vanskeligt det er for en læge at dømme rigtigt om en syg, som han holder inderlig af! Og dette her er jo ikke nogen almindelig sygdom heller. Her hjælper ingen almindelig læge, — og ingen almindelige lægemidler.

ARNHOLM.

Hvorledes har hun det idag?

WANGEL.

Jeg var nu netop oppe hos hende og da forekom hun mig ganske rolig. Men bag alle hendes stemninger ligger der noget dulgt, som det er mig umuligt at komme på det rene med. Og så er hun jo så foranderlig, — så uberegnelig, — så pludselig vekslende.

ARNHOLM.

Det følger vel af hendes sygelige sindstilstand.

WANGEL.

Ikke alene. I sin dybeste grund er det

hende medfødt. Ellida hører til havfolket. Det er sagen.

ARNHOLM.

Hvorledes mener De egentlig det, kære doktor?

WANGEL.

Har De ikke lagt mærke til, at de mennesker der ude ved det åbne hav er ligesom et folk for sig selv? Det er næsten som om de leved havets eget liv. Der er bølgegang — og ebbe og flod også — både i deres tænkning og i deres fornemmelser. Og så lar de sig aldrig omplante. Å, jeg skulde jo ha' betænkt det før. Det var en ren forsyndelse imod Ellida at ta' hende bort der ude fra og flytte hende hid ind!

ARNHOLM.

Er De kommen til den mening nu?

WANGEL.

Ja, mere og mere. Men jeg burde jo ha' sagt mig det på forhånd. Å, i grunden vidste jeg det jo også. Men jeg lod det ikke komme til orde i mig. For jeg holdt jo så meget af hende, ser De! Derfor tænkte jeg først og fremst på mig selv. Så rent uforsvarlig egenkærlig var jeg dengang!

ARNHOLM.

Hm, — enhver mand er visst lidt egenkærlig

under de omstændigheder. For resten så har jeg aldrig mærket noget til den lyde hos Dem, doktor Wangel.

WANGEL
(driver urolig om på gulvet).

Å jo! Og jeg har været det sidenefter også. Jeg er jo så meget, meget ældre end hun. Jeg burde ha' været for hende som en far — og en vejleder tillige. Burde ha' gjort mit bedste for at udvikle og klarne hendes tankeliv. Men det er der desværre aldrig ble't noget af. Jeg har ikke havt fremfærd nok til det, ser De! For jeg vilde jo helst ha' hende slig, som hun var. Men så blev det jo værre og værre med hende. Og jeg gik her og vidste ikke, hvad jeg skulde finde på. (sagtere.) Derfor var det, at jeg i min vånde skrev til Dem og bad Dem komme til os.

ARNHOLM
(ser forbauset på ham).

Hvad for noget! Var det derfor, at De skrev?

WANGEL.

Ja. Men lad Dem ikke mærke med det.

ARNHOLM.

Men i al verden, kære doktor, — hvad gavn vented De da egentlig af mig? Det forstår jeg ikke.

WANGEL.

Nej, det er så rimeligt. For jeg var ledet

på vildspor. Jeg trode, at Ellidas hjerte havde hængt ved Dem engang. At det lønligt hang en smule ved Dem endnu. At det kanske vilde gøre hende godt at få sé Dem igen og få tale med Dem om hjemmet og om gamle dage.

ARNHOLM.

Det var altså Deres hustru, De mente, da De skrev, at her gik en og vented på mig og — og kanske længted efter mig!

WANGEL.

Ja, hvem ellers?

ARNHOLM
(hurtigt).

Nej, nej, De har ret. — Men jeg forstod det ikke.

WANGEL.

Meget rimeligt, som sagt. Jeg var jo rent på vildspor.

ARNHOLM.

Og De siger om Dem selv, at De er egenkærlig!

WANGEL.

Å, jeg havde jo så stor en skyld at bøde på. Jeg syntes ikke, jeg turde vrage noget middel, når det kanske kunde lette hendes sind en smule.

ARNHOLM.

Hvorledes forklarer De nu egentlig den magt, som denne fremmede mand øver over hende?

WANGEL.

Hm, kære ven, — der turde være sider ved den sag, som ikke lar sig forklare.

ARNHOLM.

Noget, som i og for sig er uforklarligt, mener De? Aldeles uforklarligt?

WANGEL.

I alle fald uforklarligt indtil videre.

ARNHOLM.

Tror De da på noget sådant?

WANGEL.

Jeg hverken tror eller benægter. Jeg bare véd ikke. Derfor lar jeg det stå hen.

ARNHOLM.

Ja, men sig mig nu én ting. Denne hendes underlige, uhyggelige påstand om, at barnets øjne —?

WANGEL
(ivrig).

Det med øjnene tror jeg aldeles ikke på! Jeg vil ikke tro på sligt noget! Det må være den pure indbildning af hende. Ikke noget andet.

ARNHOLM.

La' De mærke til mandens øjne, da De så ham igår?

WANGEL.

Ja visst gjorde jeg det.

ARNHOLM.

Og De fandt ikke nogen slags lighed?

WANGEL
(undvigende).

Hm, — herre gud, hvad skal jeg svare? Det var jo ikke ganske lyst, da jeg så ham. Og desuden så havde jo Ellida talt så meget om denne ligheden i forvejen —. Jeg véd slet ikke, om jeg var i stand til at se ganske uhildet på ham.

ARNHOLM.

Nej, nej, det kan så være. Men så det andet da? At al denne angst og uro kom over hende netop på den tid, da dette fremmede menneske lader til at ha' været på hjemrejsen?

WANGEL.

Ja, ser De, — det er også noget, som hun må ha' digtet og drømt sig ind i siden i forgårs. Det kom aldeles ikke så pludselig — med én gang — over hende, som hun nu påstår. Men siden hun hørte af denne unge Lyngstrand, at

Johnston — eller Friman — eller hvad han nu heder, — at han var på hidrejsen for tre år siden — i Marts måned, — så tror hun åbenbart nu, at sindsuroen greb hende netop i den selv-samme måned.

ARNHOLM.

Gjorde den da ikke det?

WANGEL.

Ikke på nogen måde. Der har været spor og tegn at påvise længe før den tid. — Rigtignok kom det — tilfældigvis — netop i Marts måned for tre år siden til et temmelig voldsomt udbrud hos hende —

ARNHOLM.

Altså dog —!

WANGEL.

Ja, men det lar sig ganske simpelt hen forklare af den tilstand — de omstændigheder, — som hun netop på den tid befandt sig i.

ARNHOLM.

Altså tegn imod tegn.

WANGEL
(knuger hænderne).

Og så ikke kunne hjælpe hende! Ikke vide sin arme råd! Ikke øjne noget som helst middel —!

ARNHOLM.

Om De nu kunde beslutte Dem til at skifte opholdssted? Flytte andetsteds hen? Så hun kunde få leve under forholde, som arted sig hjemligere for hende?

WANGEL.

Å, kære, — tror De ikke, jeg har tilbudt hende det også! Jeg har foreslåt, at vi skulde flytte ud til Skjoldviken. Men hun vil ikke.

ARNHOLM.

Ikke det heller?

WANGEL.

Nej. For hun tror ikke, der vilde være nogen nytte i det. Og det kan hun jo kanske ha' ret i også.

ARNHOLM.

Hm, — siger De det?

WANGEL.

Ja, og så desuden, — når jeg tænker mig nærmere om, — så véd jeg virkelig ikke, hvorledes jeg skulde kunne sætte det i værk. For jeg synes næsten ikke, jeg kan forsvare for småpigernes skyld at flytte ud til slig en afkrog. De må jo dog leve på et sted, hvor der i det mindste er nogen udsigt til at få dem forsørget en gang.

ARNHOLM.

Forsørget? Tænker De allerede så meget på det?

WANGEL.

Ja, herre gud, — jeg må da tænke på det også! Men så — på den anden side igen — hensynet til min stakkers syge Ellida —! Å, kære Arnholm, — jeg står virkelig — på mange måder — som midt imellem ild og vand!

ARNHOLM.

For Bolette behøver De kanske ikke at være så særdeles bekymret — (afbrydende.) Jeg gad vide, hvor hun — hvor de er gåt hen?

(Han går op til den åbne dør og ser ud.)

WANGEL
(henover mod pianoet).

Å, jeg skulde så gerne bringe hvad offer det end var — for dem alle tre. — Bare jeg vidste noget.

(ELLIDA kommer ind gjennem døren til venstre.)

ELLIDA
(hurtig til Wangel).

Gå endelig ikke ud i formiddag!

WANGEL.

Nej, nej visst. Jeg blir hjemme hos dig. (tyder mod Arnholm, som nærmer sig.) Men vil du ikke hilse på vor ven?

ELLIDA
(vender sig).

Å, er De der, herr Arnholm! (rækker ham hånden.) Godmorgen.

ARNHOLM.

Godmorgen, frue. Nå, altså ikke i bad idag ligesom ellers?

ELLIDA.

Nej, nej, nej! Der kan ikke være tale om det idag. Men kanske De vil sidde ned et lidet øjeblik?

ARNHOLM.

Nej, mange tak, — ikke nu. (ser hen på Wangel.) Jeg lovte småpigerne at komme ned til dem i haven.

ELLIDA.

Ja, gud véd, om De træffer dem i haven. Jeg har aldrig rede på, hvor de færdes.

WANGEL.

Å jo, de holder visst til nede ved dammen.

ARNHOLM.

Nå, jeg skal sagtens nok komme på spor efter dem.

(Han nikker og går over verandaen ud i haven til højre.)

ELLIDA.

Hvad er klokken, Wangel?

WANGEL
(ser på sit uhr)

Den er nu lidt over elleve.

ELLIDA.

Lidt over. Og klokken elleve — halv tolv inat kommer dampskibet. Å, når jeg bare havde overstråt det!

WANGEL
(går nærmere hen til hende).

Kære Ellida, — der er en ting, jeg gerne vilde spørge dig om.

ELLIDA.

Hvad er det for noget?

WANGEL.

I forgårs aftes — der oppe på «Udsigten» — sa' du, at i de sidste tre år havde du så ofte set ham lys-levende for dig.

ELLIDA.

Ja, det har jeg også. Det må du tro mig på.

WANGEL.

Nå, men hvorledes så du ham da?

ELLIDA.

Hvorledes jeg så ham?

WANGEL.

Jeg mener, — hvorledes syntes du, han så ud, når du trode, at du så ham for dig?

ELLIDA.

Men, kære Wangel, — du véd jo nu selv, hvorledes han ser ud.

WANGEL.

Så han også således ud i dine forestillinger?

ELLIDA.

Ja, det gjorde han da.

WANGEL.

Netop således, som du igår aftes så ham i virkeligheden?

ELLIDA.

Ja, netop således.

WANGEL.

Nå, men hvoraf kom det da, at du ikke straks kendte ham igen?

ELLIDA
(studser).

Gjorde jeg ikke det?

WANGEL.

Nej. Du sa' selv siden, at i førstningen vidste du slet ikke, hvem den fremmede manden var.

ELLIDA
(slået).

Ja, jeg tror virkelig, du har ret! Synes du ikke, det var besynderligt, Wangel? Tænk, — at jeg ikke straks kendte ham!

WANGEL.

Det var bare på øjnene, sa' du —

ELLIDA.

Å ja, — øjnene! Øjnene!

WANGEL.

Nå, — men oppe på «Udsigten» sa' du, at han altid viste sig for dig, slig, som han var, da I skiltes. Der ude for ti år siden.

ELLIDA.

Sa' jeg det?

WANGEL.

Ja.

ELLIDA.

Så har han vel dengang set ud omtrent som nu.

WANGEL.

Nej. Du gav en ganske anden skildring af ham i forgårs på hjemvejen. For ti år siden var han uden skæg, sa' du. Ganske anderledes klædt

var han også. Og så brystnålen med perlen i —? Den havde jo slet ikke manden igår.

ELLIDA.

Nej, den havde han ikke.

WANGEL
(ser forskende på hende).

Tænk dig altså lidt om, kære Ellida. Eller — kan du kanske ikke længer huske, hvorledes han så ud, da han stod med dig på Bratthammeren?

ELLIDA
(eftertænkende, lukker øjnene en stund).

Ikke ganske tydeligt. Nej, — idag kan jeg det slet ikke. Er ikke det besynderligt?

WANGEL.

Ikke så besynderligt endda. Der er nu trådt et nyt virkelighedsbillede frem for dig. Og det skygger for det gamle, — så du ikke længer kan sé det.

ELLIDA.

Tror du det, Wangel?

WANGEL.

Ja. Og det skygger for dine syge forestillinger også. Derfor er det godt, at virkeligheden kom.

ELLIDA.

Godt! Siger du, at det er godt?

WANGEL.

Ja. Det, at den kom, — det tør bli' helsebod for dig.

ELLIDA
(sætter sig i sofaen).

Wangel, — kom og sæt dig hos mig her. Jeg må sige dig alle mine tanker.

WANGEL.

Ja, gør det, kære Ellida.
(Han sætter sig på en stol ved den anden side af bordet.)

ELLIDA.

Det var egentlig en stor ulykke — for os begge — at just vi to skulde komme sammen.

WANGEL
(studser).

Hvad er det du siger!

ELLIDA.

Å jo. Det var det. Og det er jo så rimeligt også. Det kunde ikke bli' til andet end ulykke. Ikke efter den måde, vi to kom sammen på.

WANGEL.

Hvad skulde der da være i vejen ved måden —!

ELLIDA.

Hør nu, Wangel, — det nytter ikke, at vi går her længer og lyver for os selv — og for hinanden.

WANGEL.

Gør vi da det! Lyver vi, siger du!

ELLIDA.

Ja, vi gør. Eller — vi fordølger sandheden i alle fald. For sandheden — den rene, skære sandhed — er jo dog det, — at du kom der ud og — og købte mig.

WANGEL.

Købte —! — Siger du — købte!

ELLIDA.

Å, jeg var jo ikke et hår bedre end du. Jeg slog til. Gik hen og solgte mig til dig.

WANGEL
(ser smærtefuld på hende).

Ellida, — har du virkelig hjerte til at kalde det så?

ELLIDA.

Men er der da noget andet navn for det! Du kunde ikke længer bære tomheden i dit hus. Du så dig om efter en ny hustru.—

WANGEL.

Og efter en ny mor for børnene, Ellida.

ELLIDA.

Kanske det også — sådan ved siden af. Skønt

— du vidste jo slet ikke, om jeg dued til den stilling. Du havde jo bare set mig — og talt lidt med mig et par gange. Så fik du lyst til mig, og så —

WANGEL.

Ja, kald du det kun, hvad du helst synes.

ELLIDA.

Og jeg, på min side —. Jeg stod jo der hjælpeløs og rådløs og så rent alene. Det var jo så rimeligt, at jeg slog til — da du kom og tilbød dig at forsørge mig for livstid.

WANGEL.

Det stod så visst ikke for mig som en forsørgelse, kære Ellida. Jeg spurte dig ærligt, om du vilde dele med mig og børnene den smule, jeg kunde kalde mit.

ELLIDA.

Ja, det gjorde du. Men jeg skulde ikke ha' ta't imod det alligevel! Aldrig for nogen pris skulde jeg ha' ta't imod det! Ikke solgt mig selv! Heller det usleste arbejde, — heller de fattigste vilkår i — i frivillighed — og efter eget valg!

WANGEL
(rejser sig).

Har altså de fem—sex år, vi har levet sammen, været så rent uden værd for dig?

ELLIDA.

Å, tro da endelig ikke det, Wangel! Jeg har havt det så godt her hos dig, som noget menneske kan ønske sig det. Men jeg gik ikke ind til dit hjem i frivillighed. Det er sagen.

WANGEL
(ser hen på hende).

Ikke i — frivillighed!

ELLIDA.

Nej. Det var ikke frivillig jeg rejste med dig.

WANGEL
(dæmpet).

Ah, — jeg mindes — vendingen fra igår.

ELLIDA.

I den vendingen ligger det alt sammen. Den har lyst op for mig. Og derfor så ser jeg det jo nu.

WANGEL.

Hvad ser du?

ELLIDA.

Jeg ser, at det liv, vi to lever med hinanden, — det er i grunden ikke noget ægteskab.

WANGEL
(bittert).

Der sa' du et sandt ord. Det liv, vi nu lever, er ikke noget ægteskab.

ELLIDA.

Ikke før heller. Aldrig. Ikke fra først af. (ser hen for sig.) Det første — det kunde ble't et helt og rent ægteskab.

WANGEL.

Det første? Hvilket første, mener du?

ELLIDA.

Mit — med ham.

WANGEL
(ser forundret på hende).

Jeg forstår dig aldeles ikke!

ELLIDA.

Å, kære Wangel, — lad os ikke lyve for hinanden. Ikke for os selv heller.

WANGEL.

Nej, vel! Men hvad så videre?

ELLIDA.

Jo, ser du, — vi kan aldrig komme bort fra den ting — at et frivilligt løfte er fuldt ud så bindende som en vielse.

WANGEL.

Men hvad i al verden —!

ELLIDA
(rejser sig i hæftighed).

Lad mig få lov til at rejse fra dig, Wangel!

WANGEL.

Ellida —! Ellida —!

ELLIDA.

Jo, jo, — gi' mig bare lov til det! Du kan tro mig, — det blir så ikke til andet alligevel. Ikke efter den måde, vi to kom sammen på.

WANGEL
(i behersket smerte).

Så vidt skulde det altså komme imellem os.

ELLIDA.

Det måtte komme således. Kunde ikke andet.

WANGEL
(ser tungt på hende).

Altså ikke vundet dig gennem samlivet heller. Aldrig, — aldrig ejet dig helt.

ELLIDA.

Å, Wangel, — om jeg kunde holde af dig, således, som jeg så gerne vilde! Så inderligt, som du fortjener det! Men jeg føler det så godt, — det kommer aldrig.

WANGEL.

Skilsmisse altså? Det er skilsmisse, — en fuld lovformelig skilsmisse, — som du vil ha'?

ELLIDA.

Kære, du forstår mig så lidt. Det er slet ikke formerne, jeg bryr mig om. For det er jo ikke slige nogen ydre ting, som det kommer an på, synes jeg. Det, jeg vil, det er, at vi to skal bli' enige om i frivillighed at løse hinanden.

WANGEL
(bittert, nikker langsomt).

La' handelen gå om igen, — ja.

ELLIDA
(levende).

Netop det! La' handelen gå om igen!

WANGEL.

Og så siden, Ellida? Bagefter? Har Du tænkt over, hvorledes det så vil se ud for os begge? Hvorledes livet så vil komme til at arte sig både for dig og for mig?

ELLIDA.

Det får være det samme. Bagefter får det arte sig, som det kan. Det, som jeg be'r og bønfalder dig om, Wangel, — det er jo dog det

vigtigste! Gi' mig bare fri! Gi' mig min fulde frihed igen!

WANGEL.

Ellida, — det er et forfærdeligt krav, du stiller til mig. Lad mig da i det mindste få frist til at samle mig til en beslutning. Lad os få tale nærmere med hinanden. Og und dig da også selv tid til at overveje, hvad du gør!

ELLIDA.

Men her er jo ingen tid at spilde med sligt! Jeg må jo ha' min frihed igen i denne dag!

WANGEL.

Hvorfor just det?

ELLIDA.

Jo, — for det er jo inat han kommer.

WANGEL
(farer sammen).

Kommer! Han! Hvad har den fremmede mand med dette her at gøre?

ELLIDA.

Jeg vil stå frem for ham i fuld frihed.

WANGEL.

Og hvad — hvad tænker du så videre at gøre?

ELLIDA.

Jeg vil ikke skyde mig ind under, at jeg er en anden mands hustru. Ikke skyde mig ind under, at jeg intet valg har. For ellers vilde der ingen afgørelse være i det.

WANGEL.

Du taler om valg! Valg, Ellida! Valg i denne sag!

ELLIDA.

Ja, valg må jeg ha'. Valg til begge sider. Må kunne la' ham rejse alene —. Eller også — følge med ham.

WANGEL.

Forstår du selv, hvad du siger? Følge med ham! Gi' din hele skæbne i hans hænder!

ELLIDA.

Men gav jeg da ikke min hele skæbne i dine hænder! Og det — sådan uden videre.

WANGEL.

Lad så være. Men han! Han! En vild-fremmed! Et menneske, som du kender så lidet til!

ELLIDA.

Å, men dig kendte jeg jo kanske endnu mindre. Og jeg fulgte dog alligevel med dig.

WANGEL.

Den gang vidste du da i alle fald så nogenlunde, hvad slags liv du gik imøde. Men her? Her? Tænk dig dog om! Hvad véd du her? Ikke det ringeste véd du. Ikke engang hvem han er — eller hvad han er.

ELLIDA
(ser hen for sig).

Det er sandt. Men det er netop det grufulde.

WANGEL.

Ja, vel er det grufuldt —

ELLIDA.

Derfor synes jeg også, at jeg ligesom må ind i det.

WANGEL
(ser på hende).

Fordi det står for dig som noget grufuldt?

ELLIDA.

Ja. Netop derfor.

WANGEL
(nærmere).

Hør her, Ellida, — hvad forstår du da egentlig ved det grufulde?

ELLIDA
(tænker sig om).

Det grufulde, — det er det, som skræmmer og drager.

WANGEL.

Drager også?

ELLIDA.

Mest drager, — tror jeg.

WANGEL
(langsomt).

Du er i slægt med havet.

ELLIDA.

Det er det grufulde også.

WANGEL.

Og det grufulde igen med dig. Du både skræmmer og drager.

ELLIDA.

Synes du det, Wangel?

WANGEL.

Jeg har nok aldrig kendt dig rigtig alligevel. Aldrig helt til bunds. Det begynder at gå op for mig nu.

ELLIDA.

Derfor skal du også gi' mig fri! Løse mig fra ethvert forhold til dig og dit! Jeg er ikke den, du tog mig for. Nu ser du det jo selv. Nu kan vi skilles i forståelse — og i frivillighed.

WANGEL
(tungt).

Det var kanske bedst for os begge — om vi skiltes. — Men jeg kan det ikke alligevel! — Du er for mig som det grufulde, Ellida. Det dragende, — det er det stærkeste i dig.

ELLIDA.

Siger du det?

WANGEL.

Lad os se at komme over denne dag med overlæg. Med fuld ro i sindet. Jeg tør ikke løse og slippe dig idag. Har ikke lov til det. Ikke lov for din egen skyld, Ellida. Jeg gør gældende min ret og min pligt at værge for dig.

ELLIDA.

Værge? Hvad er da her at værge imod? Det er jo slet ikke nogen vold og magt udenfra, som truer mig. Det grufulde ligger dybere, Wangel! Det grufulde, — det er dragningen i mit eget sind. Og hvad kan vel du gøre ved den?

WANGEL.

Jeg kan styrke og støtte dig til at stride imod.

ELLIDA.

Ja, — hvis jeg vilde stride imod.

WANGEL.

Vil du da ikke det?

ELLIDA.

Å, det er jo det, jeg ikke selv véd!

WANGEL.

Inat er alting afgjort, kære Ellida —

ELLIDA
(bryder ud).

Ja, tænk! Afgørelsen så nær! Afgørelse for hele livet!

WANGEL.

— og så imorgen —

ELLIDA.

Ja, imorgen! Kanske min rette fremtid da er forspildt!

WANGEL.

Din rette —?

ELLIDA.

Et helt og fuldt liv i frihed forspildt, — forspildt for mig! Og kanske — for ham også.

WANGEL
(sagtere, griber hende om håndledet).

Ellida, — elsker du denne fremmede mand?

ELLIDA.

Om jeg —? Å, hvad véd jeg det! Jeg véd bare, at han er for mig den grufulde og at —

WANGEL.

— og at?

ELLIDA
(river sig løs).

— og at det er hos ham, jeg synes, at jeg hører til.

WANGEL
(sænker hovedet).

Jeg begynder at forstå det meste.

ELLIDA.

Og hvad hjælp har så du imod dette her? Hvad råd véd du for mig?

WANGEL
(ser tungt på hende).

Imorgen, — da er han altså rejst. Da er ulykken afvendt fra dit hode. Og da skal jeg være villig til at løse og slippe dig. Vi lar handelen gå om igen, Ellida.

ELLIDA.

Å, Wangel —! Imorgen — da er det jo for sent —!

WANGEL
(ser ud mod haven).

Børnene! Børnene —! Lad os da i det mindste skåne dem — indtil videre.

(ARNHOLM, BOLETTE, HILDE og LYNGSTRAND kommer frem i haven. Lyngstrand tager afsked dernede og går ud til venstre. De øvrige kommer ind i stuen.)

ARNHOLM.

Nu kan De tro, vi har gået og lagt planer —

HILDE.

Vi vil ud på fjorden ikveld og —

BOLETTE.

Nej, ikke sig noget!

WANGEL.

Vi to har også gået her og lagt planer.

ARNHOLM.

Ah, — virkelig?

WANGEL.

Imorgen rejser Ellida ud til Skjoldviken — for en tid.

BOLETTE.

Rejser —?

ARNHOLM.

Se, det var jo meget fornuftigt, fru Wangel.

WANGEL.

Ellida vil hjem igen. Hjem til havet.

HILDE
(med et spring imod Ellida).

Rejser du! Rejser du ifra os!

ELLIDA
(forskrækket).

Men Hilde da! Hvad går der af dig?

HILDE
(fatter sig).

Å, det var ingenting. (halvhøjt, vender sig fra hende.) Rejs bare du!

BOLETTE
(angst).

Far, — jeg ser det på dig, — du rejser også — til Skjoldviken!

WANGEL.

Visst ikke, nej! Jeg ser kanske derud en gang imellem —

BOLETTE.

Og her ind til os —?

WANGEL.

Ser jeg også —

BOLETTE.

— en gang imellem, ja!

WANGEL.

Kære barn, det må så være.

(Han går henover gulvet.)

ARNHOLM
(hvisker).

Vi tales siden ved, Bolette.

(Han går hen til Wangel. De taler sagte sammen oppe ved døren.)

ELLIDA
(halvhøjt til Bolette).

Hvad var det med Hilde? Hun så jo ud som forstyrret!

BOLETTE.

Har du aldrig mærket, hvad Hilde dag ud og dag ind har gået og tørstet efter?

ELLIDA.

Tørstet efter?

BOLETTE.

Lige siden du kom i huset?

ELLIDA.

Nej, nej, — hvad er det?

BOLETTE.

Et eneste kærligt ord fra dig.

ELLIDA.

Ah —! Skulde her være gerning for mig!

(Hun slår hænderne sammen om hovedet og ser ubevægelig frem for sig, ligesom gennemkrydset af stridende tanker og stemninger.)
(Wangel og Arnholm kommer i hviskende samtale fremover gulvet.)
(Bolette går hen og ser ind i sideværelset til højre. Derpå slår hun døren op.)

BOLETTE.

Ja, kære far, — nu står maden på bordet — i fald du —

WANGEL
(med tiltvungen fatning).

Gør den det, barn? Det var jo bra'. Vær så god, overlærer! Nu vil vi gå ind og tømme en afskedspokal med — med «fruen fra havet».

(De går mod døren til højre.)

FEMTE AKT.

(Den afsides del af doktor Wangels have ved karudsdammen. Tiltagende sommernatsskumring.)
(ARNHOLM, BOLETTE, LYNGSTRAND og HILDE, i en båd, stager sig frem fra venstre langs stranden.)

HILDE.

Se, her kan vi så magelig hoppe iland!

ARNHOLM.

Nej, nej, gør ikke det!

LYNGSTRAND.

Jeg kan ikke hoppe, frøken.

HILDE.

De, Arnholm, kan ikke De heller hoppe?

ARNHOLM.

Jeg vil helst la' det være.

BOLETTE.

Lad os så lægge til henne ved badehustrappen.

(De stager sig ud til højre.)
(I det samme kommer BALLESTED fra højre frem på fodstien, bærende notebøger og et valdhorn. Han hilser til dem i båden, vender sig og taler til dem. Svar høres fjernere og fjernere udenfor.)

BALLESTED.

Hvad siger De? — Ja visst er det for den engelske damperens skyld. For det er sidste gang, han kommer her iår. Men vil De nyde godt af tonerne, så må De ikke drøje for længe. (råber.) Hvad? (ryster på hovedet.) Kan ikke høre, hvad De siger!

(ELLIDA, med sit sjal over hovedet, kommer, fulgt af DOKTOR WANGEL, ind fra venstre.)

WANGEL.

Men, kære Ellida, — jeg forsikkrer dig, — der er rundelig tid endnu.

ELLIDA.

Nej, nej, — der er ikke! Hvert øjeblik kan han komme.

BALLESTED
(udenfor ved havegærdet).

Se, god aften, herr doktor! God aften, frue!

WANGEL
(blir ham var).

Å, er De der? Skal her være musik inat også?

BALLESTED.

Ja. «Hornforeningen» agter at la' sig høre. Det skorter os ikke på festlige anledninger i denne tid. I nat skal det være til ære for englænderen.

ELLIDA.

Englænderen! Er han alt i sigte?

BALLESTED.

Ikke endnu. Men han kommer jo inde fra — mellem holmerne. En véd ikke ordet af, før han er lige over os.

ELLIDA.

Ja, — just så er det.

WANGEL
(halvt mod Ellida).

Inat er det sidste rejsen. Så kommer han ikke mere.

BALLESTED.

En sørgelig tanke, herr doktor. Men derfor vil vi også, som sagt, gøre ære på ham. Ak ja, ak ja! Nu går snart den glade sommertid til ende. Snart er alle sunde lukket, som det heder i sørgespillet.

ELLIDA.

Alle sunde lukket, — ja.

BALLESTED.

Trist at tænke på. Nu har vi været sommerens glade børn i uger og måneder. Det holder hårdt at forsone sig med mørketiden. Ja, i førstningen,

mener jeg. For menneskene kan alki—a—klimatisere sig, fru Wangel. Ja, såmæn kan de så.

(Han hilser og går ud til venstre.)

ELLIDA
(ser ud over fjorden).

Å, denne pinefulde spænding! Denne opjagende sidste halvtime før afgørelsen.

WANGEL.

Det står altså fast, at du selv vil tale med ham?

ELLIDA.

Jeg må tale med ham selv. For det er jo i frivillighed, at jeg skal træffe mit valg.

WANGEL.

Du har ikke noget valg, Ellida. Du får ikke lov at vælge. Får ikke lov for mig.

ELLIDA.

Valget kan du aldrig hindre. Hverken du eller nogen anden. Du kan forbyde mig at rejse med ham, — følge ham, — ifald jeg vælger det. Du kan holde mig tilbage her med magt. Imod min vilje. Det kan du. Men at jeg vælger, — vælger inderst inde i mit sind, — vælger ham og ikke dig, — ifald jeg vil og må vælge således, — det kan du ikke hindre.

WANGEL.

Nej, det har du ret i. Det kan jeg ikke hindre.

ELLIDA.

Og så har jeg jo slet ingen ting at stå imod med! Her hjemme er der jo ingen verdens ting, som drager og binder mig. Jeg er jo så rent rodløs i dit hus, Wangel. Børnene ejer jeg ikke. Ejer ikke deres sind, mener jeg. Har aldrig ejet det. — Når jeg rejser, — om jeg rejser da, — enten med ham inat — eller ud til Skjoldviken imorgen, så har jeg ikke en nøgle at gi' fra mig, — ikke en besked at lægge efter mig, hverken om det ene eller om det andet. Så rent rodløs er jeg i dit hus. Så rent udenfor alt sammen har jeg været lige fra første stund af.

WANGEL

Du har selv villet det således.

ELLIDA.

Nej, jeg har ikke det. Jeg har hverken villet det eller ikke villet det. Jeg har bare simpelt hen ladet alting bli' således, som jeg fandt det den dag, jeg kom. Det er dig — og ingen anden, — som har villet ha' det således.

WANGEL.

Jeg tænkte at gøre det på det bedste for dig.

ELLIDA.

Å ja, Wangel, det véd jeg jo så godt! Men der er en gengældelse i dette. Noget, som hævner sig. For nu findes her ingen bindende magt, — ingen støtte for mig, — ingen hjælp, — ingen dragning ind imod alt det, som skulde ha' været vort fælles inderste eje.

WANGEL.

Jeg ser det jo nok, Ellida. Og derfor så skal du jo også fra imorgen af få din frihed igen. Du skal herefter få leve dit eget liv.

ELLIDA.

Og det kalder du mit eget liv! Å nej, mit eget rigtige liv kom ud af sporet, da jeg gik ind på samlivet med dig. (knuger hænderne i angst og uro.) Og nu, — inat — om en halv time — kommer han, som jeg har svigtet, — han, som jeg skulde ha' holdt ubrødelig fast ved, ligesom han har holdt fast ved mig! Nu kommer han og byder mig — for sidste og eneste gang — at få leve livet om igen, — få leve mit eget rigtige liv, — det liv, som skræmmer og drager — og som jeg ikke kan gi' slip på. Ikke i frivillighed!

WANGEL.

Just derfor trænger du til, at din mand — og din læge også — tar magten fra dig — og handler på dine vegne.

ELLIDA.

Ja, Wangel, jeg forstår det så godt. Å, du må ikke tro andet, end at der er stunder imellem, da jeg synes, der vilde være fred og redning i at ty inderligt ind til dig — og prøve på at trodse alle dragende og skræmmende magter. Men jeg kan ikke det heller. Nej, nej, — jeg kan det ikke!

WANGEL.

Kom, Ellida, — lad os gå lidt op og ned sammen.

ELLIDA.

Jeg vilde så gerne. Men jeg tør ikke. For han sa' jo, jeg skulde vente på ham her.

WANGEL.

Kom bare. Du har god tid endnu.

ELLIDA.

Ja, tror du det?

WANGEL.

Rundelig tid, siger jeg.

ELLIDA.

Lad os gå lidt da.

(De går ud i forgrunden til højre. I det samme kommer ARNHOLM og BOLETTE frem ved den øvre bred af dammen.)

BOLETTE
(bemærker de bortgående).

Se der —!

ARNHOLM
(sagte).

Hys, — lad dem gå.

BOLETTE.

Kan De begribe, hvad der er imellem dem i de sidste dage?

ARNHOLM

Har De mærket noget?

BOLETTE.

Om jeg har!

ARNHOLM.

Noget sådan særligt?

BOLETTE.

Å ja. Både det ene og det andet. Har ikke De?

ARNHOLM.

Å, jeg véd ikke så rigtig —

BOLETTE.

Jo, såmæn har De så. Men De vil bare ikke ud med det.

ARNHOLM.

Jeg tror, det vil være godt for Deres stedmor, at hun får gøre den lille rejsen.

BOLETTE.

Tror De det?

ARNHOLM.

Ja, jeg gad vide, om det ikke vil være bra' for alle parter, at hun får komme lidt ud en gang imellem?

BOLETTE.

Flytter hun nu imorgen hjem igen til Skjoldviken, så kommer hun visst aldrig mere her ind til os.

ARNHOLM.

Men, kære Bolette, hvor falder De da på sligt?

BOLETTE.

Jo, det tror jeg fuldt og fast. Pas De bare på! De skal sé, — hun kommer ikke igen. I alle fald ikke så længe jeg og Hilde er her i huset.

ARNHOLM.

Hilde også?

BOLETTE.

Nå, med Hilde kunde det kanske endda gå. For hun er jo ikke stort mere end barn endnu.

Og så forguder hun Ellida i grunden, tror jeg. Men med mig er det anderledes, ser De. En stedmor, som ikke er så svært meget ældre end en selv —

ARNHOLM.

Kære Bolette, — for Dem turde det kanske ikke vare så ret længe, før De får komme ud.

BOLETTE
(levende).

Siger De det! Har De altså talt med far om det?

ARNHOLM.

Det har jeg også gjort, ja.

BOLETTE.

Nå, — og hvad sa' han så!

ARNHOLM.

Hm, — Deres far er jo så stærkt optaget af andre tanker i disse dage —

BOLETTE.

Ja, ja, det var jo det samme, jeg sa' før.

ARNHOLM.

Men så meget fik jeg dog ud af ham, at De nok ikke må gøre regning på nogen hjælp fra ham.

BOLETTE.

Ikke —!

ARNHOLM.

Han forklarte mig så indlysende om sine forhold. Mente, at sligt noget var rent ud en umulig ting for ham.

BOLETTE
(bebrejdende).

Og så kunde De endda ha' hjerte til at stå her og narre mig.

ARNHOLM.

Det gjorde jeg så visst ikke, kære Bolette. Det beror helt og holdent på Dem selv — om De vil komme ud eller ikke.

BOLETTE.

Hvad beror på mig, siger De?

ARNHOLM.

Om De skal få komme ud i verden. Få lære alt det, som De mest har lyst til. Få del i alt det, som De går her hjemme og tørster efter. Få leve livet under lysere vilkår, Bolette. Hvad siger De til det?

BOLETTE
(slår hænderne sammen).

Å, du store gud —! Men det er jo rent umuligt, dette her. Når far hverken vil eller kan, så —. For jeg har jo ingen anden i hele verden, som jeg kunde vende mig til.

ARNHOLM.

Skulde De ikke kunne bekvemme Dem til at ta' imod en håndsrækning af Deres gam — af Deres fordums lærer?

BOLETTE.

Af Dem, herr Arnholm! Skulde De være villig til at —?

ARNHOLM.

At stå Dem bi? Ja, så inderlig gerne. Både med råd og med dåd. Det kan De lide på. — Slår De altså til? Hvad? Går De ind på det?

BOLETTE.

Om jeg går ind på det! Få komme ud, — få se verden, — få lære noget rigtig grundigt! Alt det, som har stået for mig som den store dejlige umulighed —!

ARNHOLM.

Ja, alt det kan nu bli' til virkelighed for Dem. Hvis De bare selv vil.

BOLETTE.

Og al denne usigelige lykke vil De hjælpe mig frem til! Å nej, — men sig mig, — kan jeg ta' imod sligt et offer af noget fremmed menneske?

ARNHOLM.

Af mig kan De så godt ta' imod det, Bolette. Af mig kan De ta' imod, hvad det så skal være.

BOLETTE
(griber hans hænder).

Ja, jeg synes næsten, at jeg kan det også! Jeg véd ikke hvorledes det er; men — (bryder ud). Å, jeg kunde både le og græde af glæde! Af lyksalighed! Å, — så skal jeg da få leve rigtig alligevel. Jeg begyndte at bli' så ræd for, at livet skulde gå ifra mig.

ARNHOLM.

Det behøver De ikke at ængste Dem for, kære Bolette. Men nu må De også si' mig ganske oprigtigt — om der er noget — noget, som binder Dem her?

BOLETTE.

Binder mig? Nej, det er der ikke.

ARNHOLM.

Ikke noget som helst?

BOLETTE.

Nej, slet ikke. Det vil si', — far binder mig jo nok på en måde. Og Hilde også. Men —

ARNHOLM.

Nå, — Deres far må De jo dog bort fra før

eller senere. Og Hilde kommer jo også en gang til at gå sin egen vej gennem livet. Dette her er altså bare tidsspørsmål. Ikke andet. Men ellers er der altså ikke noget, som binder Dem, Bolette? Ikke noget slags forhold?

BOLETTE.

Nej, slet ikke. For den sags skyld kan jeg så godt rejse, hvor hen det så skal være.

ARNHOLM.

Ja, når så er, kære Bolette, — så skal De også få rejse med mig.

BOLETTE
(klapper i hænderne).

Å gud i himmelen, — hvilken lykke at tænke på!

ARNHOLM.

For jeg håber da, at De har fuld tillid til mig?

BOLETTE.

Ja, det har jeg rigtignok!

ARNHOLM.

Og De tør altså trygt og fuldt betro Dem selv og Deres fremtid i mine hænder, Bolette? Ikke sandt? Tør De ikke det?

BOLETTE.

Å jo, visst! Skulde jeg ikke det? Kan De

tænke Dem andet! De, som har været min gamle lærer — min lærer i gamle dage, mener jeg.

ARNHOLM.

Ikke blot derfor. Den side af sagen hæfter jeg mig ikke videre ved. Men —. Nå, — De er altså fri, Bolette. Der er intet forhold, som binder Dem. Og så spør' jeg Dem da — om De kunde ville — kunde ville knytte Dem til mig — for livet?

BOLETTE
(viger tilbage i skræk).

Åh, — hvad er det De siger!

ARNHOLM.

For hele livet, Bolette. Om De vil bli' min hustru.

BOLETTE
(halvt for sig selv).

Nej, nej, nej! Dette her er umuligt! Aldeles umuligt!

ARNHOLM.

Skulde det virkelig være så rent umuligt for Dem at —?

BOLETTE.

Men De kan da vel aldrig i verden mene, hvad De siger, herr Arnholm! (ser på ham.) Eller —. Alligevel —. Var det således, De mente det — da De tilbød Dem at gøre så meget for mig?

ARNHOLM.

Nu skal De høre lidt på mig, Bolette. Jeg har nok overrasket Dem stærkt, lader det til.

BOLETTE.

Å, hvor kunde sådant noget — fra Dem, — hvor kunde det andet end — end overraske mig!

ARNHOLM.

Det kan De ha' ret i. De vidste jo ikke, — kunde ikke vide, at det var for Deres skyld jeg har gjort denne rejsen hid.

BOLETTE.

Er De kommet hid for — for min skyld!

ARNHOLM.

Ja, det er jeg, Bolette. I våres fik jeg et brev fra Deres far. Og i det forekommer der en vending, som bragte mig på den tro — hm —, at De havde bevaret Deres fordums lærer i — i lidt mere end venskabelig erindring.

BOLETTE.

Hvor kunde far skrive sligt noget!

ARNHOLM.

Det var slet ikke således, han havde ment det. Men jeg leved mig nu altså ind i den indbildning, at der her gik en ung pige og længted

efter, at jeg skulde komme igen. — Nej, nu må De ikke afbryde mig, kære Bolette! Og, — ser De vel, — når man, som jeg, ikke længer står i de egentlige ungdomsår, da gør en sådan tro — eller indbildning — et overmåde stærkt indtryk. Der vokste frem i mig en levende — en taknemmelig tilbøjelighed for Dem. Jeg syntes, jeg måtte rejse til Dem. Se Dem igen. Sige Dem, at jeg delte de følelser, som jeg bildte mig ind, at De gik her og bar på for mig.

BOLETTE.

Men når De nu véd, at det ikke var så! At det var en fejltagelse!

ARNHOLM.

Hjælper ikke, Bolette. Deres billede, — således, som jeg bærer det i mig, — vil altid stå farvet og præget af den stemning, som fejltagelsen satte mig i. De kan kanske ikke forstå dette her. Men således er det.

BOLETTE.

Aldrig havde jeg tænkt mig muligt, at noget sligt kunde bli' af.

ARNHOLM.

Men når det nu altså har vist sig, at det dog kunde? Hvad siger De så, Bolette? Kunde De

så ikke beslutte Dem til at, — ja, til at bli' min hustru?

BOLETTE.

Å, men jeg synes, det er så rent umuligt, herr Arnholm. De, som har været min lærer! Jeg kan ikke tænke mig at skulle stå i noget slags andet forhold til Dem.

ARNHOLM.

Ja, ja, — når De aldeles ikke synes, at De kan —. Så blir altså forholdet uforandret, kære Bolette.

BOLETTE.

Hvorledes, mener De?

ARNHOLM.

Jeg står naturligvis ved mit tilbud alligevel. Jeg skal sørge for, at De kommer ud og få se Dem om i verden. Får lære noget, som De rigtig har lyst til. Får leve under trygge og uafhængige vilkår. Deres senere fremtid skal jeg nok også sikkre, Bolette. For i mig vil De altid ha' en god, trofast, pålidelig ven. Vær De viss på det!

BOLETTE.

Å gud, — herr Arnholm, — alt dette er jo ble't rent umuligt nu.

ARNHOLM.

Er dette også umuligt?

BOLETTE.

Ja, De kan da vel tænke Dem det! Efter det, De her har sagt mig, — og efter det svar, jeg har gi't Dem —. Å, De må da selv kunne forstå, at jeg nu umulig kan ta' imod så umådelig meget af Dem! Ikke nogen verdens ting kan jeg ta' imod af Dem. Aldrig efter dette!

ARNHOLM.

Vil De altså heller bli' ved at sidde her hjemme og la' livet gå fra Dem?

BOLETTE.

Å, det er så forfærdelig våndefuldt at tænke på!

ARNHOLM.

Vil De gi' afkald på at få se noget af verden udenfor? Gi' afkald på at få være med om alt det, som De selv siger, De går her og tørster efter? Vide, at der er så uendelig meget til, — og så alligevel aldrig få rigtig rede på noget af det? Betænk Dem vel, Bolette.

BOLETTE.

Ja, ja, — De har så storlig ret, herr Arnholm.

ARNHOLM.

Og så, — når engang Deres far ikke er her mere, — da kanske at stå hjælpeløs og alene i verden. Eller også at måtte gi' Dem hen til en

anden mand, — som De — muligens — heller ikke kunde føle nogen godhed for.

BOLETTE.

Å ja, — jeg ser jo nok, hvor sandt det er, — alt det, som De siger. Men alligevel —! — Eller kanske dog —?

ARNHOLM
(hurtigt).

Nu!

BOLETTE
(ser tvilrådig på ham).

Kanske det da ikke var så rent umuligt alligevel —.

ARNHOLM.

Hvilket, Bolette!

BOLETTE.

At det kunde la' sig gøre, — at gå ind på — på det, — som De foreslog mig.

ARNHOLM.

Mener De, at De kanske dog kunde være villig til at —? At De i alle fald kunde ville unde mig den glæde at få hjælpe Dem som en trofast ven?

BOLETTE.

Nej, nej, nej! Aldrig det! For det vilde

nu være så rent aldeles umuligt. — Nej, — herr Arnholm, — tag mig så heller.

ARNHOLM.

Bolette! Vil De alligevel!

BOLETTE.

Ja, — jeg tror — jeg vil det.

ARNHOLM.

De vil altså dog bli' min hustru!

BOLETTE.

Ja. Hvis De endnu synes, at — at De bør ta' mig.

ARNHOLM.

Om jeg synes —! (griber hendes hånd.) Å, tak, — tak, Bolette! Hvad De ellers sa', — Deres tvilrådighed før, — det afskrækker mig ikke. Har jeg end ikke fuldt ud Deres hjerte nu, så skal jeg nok vide at vinde det. Å, Bolette, jeg skal bære Dem på hænderne!

BOLETTE.

Og så får jeg sé mig om i verden. Får leve med i livet. Det har De lovet mig.

ARNHOLM.

Og det står jeg ved.

BOLETTE.

Og får lov til at lære alt, hvad jeg har lyst til.

ARNHOLM.

Jeg skal selv være Deres lærer. Ligesom før, Bolette. Husk på det sidste skoleåret —.

BOLETTE
(stille og fordybet i sig selv).

Tænk, — at vide sig fri — og få komme ud i det fremmede. Og så ikke behøve at gå og ængste sig for fremtiden. Ikke gå og grue for dette tossede udkomme —.

ARNHOLM.

Nej, sligt noget skal De aldrig ha' nødig at spilde en tanke på. Og — ikke sandt, min kære Bolette, — det er også en ganske god ting? Hvad?

BOLETTE.

Ja. Det er det rigtignok. Det er visst og sandt.

ARNHOLM
(lægger armen om hendes liv).

Å, De skal bare se, hvor hyggeligt og lunt vi skal indrette os sammen! Og hvor godt og trygt og fortroligt vi to skal komme ud af det med hinanden, Bolette!

BOLETTE.

Ja, jeg begynder også at —. Jeg tror i grunden — at dette her må kunne gå. (ser ud til højre og gør sig hurtig løs.) Ah! Sig endelig ikke noget!

ARNHOLM.

Hvad er det, kære?

BOLETTE.

Å, det er den stakkers —. (peger ud.) Se der borte.

ARNHOLM.

Er det Deres far —?

BOLETTE.

Nej, det er den unge billedhuggeren. Han går der henne med Hilde.

ARNHOLM.

Nå, Lyngstrand. Hvad er der i vejen med ham?

BOLETTE.

Å, De véd jo, hvor svag og dårlig han er.

ARNHOLM.

Ja, hvis det ikke bare er indbildning.

BOLETTE.

Å nej, det er nok sandt. Han gør det visst

ikke længe. Men det er kanske det bedste for ham.

ARNHOLM.

Kære, hvorfor skulde det være bedst?

BOLETTE.

Jo, fordi — fordi det blir visst aldrig til noget med hans kunst alligevel. — Lad os gå før de kommer.

ARNHOLM.

Så hjertelig gerne, min kære Bolette.
(HILDE og LYNGSTRAND kommer frem ved dammen.)

HILDE.

Hej, — hej! Vil ikke herskabet vente på os?

ARNHOLM.

Bolette og jeg går helst lidt i forvejen.
(Han og Bolette går ud til venstre.)

LYNGSTRAND
(lér stille).

Det er svært fornøjeligt her i denne tid. Alle mennesker så går de parvis. Altid to og to sammen.

HILDE
(ser efter dem).

Jeg tør næsten bande på, at han går og frier til hende.

LYNGSTRAND.

Så? Har De mærket noget sligt?

HILDE.

Å ja. Det er da ikke vanskeligt, — når en har øjnene med sig.

LYNGSTRAND.

Men frøken Bolette tar ham ikke. Det er jeg sikker på.

HILDE.

Nej. For hun synes, han er ble't så fælt gammel at se til. Og så tror hun, at han snart blir skaldet også.

LYNGSTRAND.

Nå, det er ikke for det alene. Hun vilde ikke ta' ham alligevel.

HILDE.

Hvor kan nu De vide det?

LYNGSTRAND.

Jo, for der er en anden en, som hun har lovet at gå og tænke på.

HILDE.

Bare tænke på?

LYNGSTRAND.

Mens han er borte, ja.

HILDE.

Å, så er det vel sagtens Dem selv, som hun skal gå og tænke på da!

LYNGSTRAND.

Det kunde nok kanske være.

HILDE.

Har hun lovet Dem det?

LYNGSTRAND.

Ja, tænk, — det har hun lovet mig! Men De må endelig ikke si'e hende, at De véd om det.

HILDE.

Å, gud bevare min mund. Jeg er så taus som graven.

LYNGSTRAND.

Jeg synes, det er så svært snilt af hende.

HILDE.

Og når De så kommer her hjem igen, — vil De så forlove Dem med hende da? Og gifte Dem med hende også?

LYNGSTRAND.

Nej, det vilde ikke passe godt sammen. For

jeg tør jo ikke tænke på sligt noget i de første årene. Og når jeg engang kommer så vidt, så vil hun ligesom være ble't noget for gammel for mig, synes jeg.

HILDE.

Men endda så vil De ha', at hun skal gå her og tænke på Dem?

LYNGSTRAND.

Ja, for det er så nyttigt for mig. For mig som kunstner, forstår De. Og hun kan jo så let gøre det, hun, som ikke selv har noget rigtigt livskald. — Men snilt er det af hende alligevel.

HILDE.

Tror De, De kan arbejde fortere på kunstværket da, når De véd, at Bolette går her og tænker på Dem?

LYNGSTRAND.

Ja, jeg forestiller mig det. Dette her, ser De, at vide, at der et steds i verden er en ung, fin og taus kvinde, som går stille og drømmer om en —. Jeg synes, det må være noget så — så —. Ja, jeg véd ikke rigtig, hvad jeg skal kalde det for.

HILDE.

Mener De kanske — spændende?

LYNGSTRAND.

Spændende? Å ja. Spændende er det, jeg mener. Eller noget sligt noget. (ser en stund på hende.) De er så klog, De, frøken Hilde. Rigtig svært klog er De. Når jeg kommer hjem igen, så vil De være omtrent i samme alder, som Deres søster er i nu. Kanske De da også ser ud, som Deres søster nu ser ud. Og kanske De da har fåt det samme sind også, som hun nu har. At De kanske da er ble't ligesom både Dem selv og hende — i én gestalt at kalde for.

HILDE.

Vilde De gerne ønske det?

LYNGSTRAND.

Jeg véd ikke rigtig. Jo, jeg tror næsten. Men nu — for i sommer — vil jeg helst, at De skal være lig Dem selv alene. Og akkurat slig, som De er.

HILDE.

Liker De mig bedst sådan?

LYNGSTRAND.

Ja, jeg liker Dem svært godt så.

HILDE.

Hm, — sig mig, De, som er kunstner, — synes De godt om det, at jeg altid går lyst sommerklædt?

LYNGSTRAND.

Ja, det synes jeg rigtig godt om.

HILDE.

Synes De, at de lyse farverne klæ'r mig da?

LYNGSTRAND.

Ja, rigtig dejligt klæ'r det lyse Dem, efter min smag.

HILDE.

Men sig mig, — De, som er kunstner, — hvorledes tror De, jeg vilde ta' mig ud i sort?

LYNGSTRAND.

I sort, frøken Hilde?

HILDE.

Ja, i helt sort. Tror De, jeg vilde ta' mig godt ud i det?

LYNGSTRAND.

Sort er jo ikke egentlig sådan for sommertiden. For resten vilde De visst ta' Dem udmærket godt ud i sort også. Netop De med Deres udseende.

HILDE
(ser hen for sig).

I sort helt op til halsen. — Sort krus omkring. — Sorte handsker. — Og et langt sort slør bagover.

LYNGSTRAND.

Hvis De klædte Dem slig, frøken Hilde, så vilde jeg ønske, jeg var maler — og skulde male en ung, dejlig, sørgende enke.

HILDE.

Eller en ung, sørgende brud.

LYNGSTRAND.

Ja, det passed De endnu bedre til. Men De kunde da vel ikke ønske at klæ' Dem slig?

HILDE.

Jeg véd ikke rigtig. Men jeg synes, det er spændende.

LYNGSTRAND.

Spændende?

HILDE.

Spændende at tænke på, ja. (peger pludselig ud til venstre.) Nej, men ser De der!

LYNGSTRAND
(ser derhen).

Den store engelske damperen! Og helt inde ved bryggen!

(WANGEL og ELLIDA kommer frem ved dammen.)

WANGEL.

Nej, jeg forsikkrer dig, kære Ellida, — du

tar fejl! (ser de andre.) Nå, er I to her? Ikke sandt, herr Lyngstrand, — han er ikke i sigte endnu?

LYNGSTRAND.

Den store engelske?

WANGEL.

Ja vel!

LYNGSTRAND
(peger hen).

Der ligger han alt, herr doktor.

ELLIDA.

Ah —! Jeg vidste det nok.

WANGEL.

Kommen!

LYNGSTRAND.

Kommen som en tyv om natten, kan en gerne sige. Så rent stilfærdig lydløst —

WANGEL.

De må følge Hilde hen på bryggen. Skynd Dem! Hun vil visst høre på musiken.

LYNGSTRAND.

Ja, nu skulde vi just til at gå, herr doktor.

WANGEL.

Vi andre kommer kanske efter. Om lidt kommer vi.

HILDE
(hvisker til Lyngstrand).

De to går også parvis.

(Hun og Lyngstrand går ud gennem haven til venstre. Hornmusik høres fjernt ude på fjorden under det følgende.)

ELLIDA.

Kommen! Han er her! Ja, ja, — jeg føler det.

WANGEL.

Du skal helst gå ind, Ellida. Lad mig få tale med ham alene.

ELLIDA.

Å, — det er umuligt! Umuligt, siger jeg! (udstøder et skrig.) Ah, — ser du ham, Wangel!

(DEN FREMMEDE MAND kommer fra venstre og standser på fodstien udenfor havegærdet.)

DEN FREMMEDE
(hilser).

God aften. Her har du mig altså igen, Ellida.

ELLIDA.

Ja, ja, ja, — timen er kommen nu.

DEN FREMMEDE.

Er du så rejsefærdig? Eller er du det ikke?

WANGEL.

De ser da vel selv, at hun ikke er det.

DEN FREMMEDE.

Det er ikke rejseklæ'r eller sligt noget, jeg spør' efter. Ikke fyldte kufferter heller. Alt det, hun behøver på rejsen, har jeg med mig ombord. Kahyt til hende har jeg også sørget for. (til Ellida.) Jeg spør' dig altså, om du er rede til at følge med mig, — i frivillighed følge med mig?

ELLIDA
(bønfaldende).

Å, spørg mig ikke! Frist ikke således!

(En dampskibsklokke høres i frastand.)

DEN FREMMEDE.

Nu ringer det første gang ombord. Nu får du sige ja eller nej.

ELLIDA
(vrider hænderne).

Afgørelse! Afgørelse for hele livet! Aldrig kunne gøre det om igen!

DEN FREMMEDE.

Aldrig. Om en halv time er det for sent.

ELLIDA
(ser sky og forskende på ham).

Hvorfor er det, at De holder så uryggelig fast ved mig?

DEN FREMMEDE.

Føler ikke du ligesom jeg, at vi to hører sammen?

ELLIDA.

Mener De for det løftes skyld?

DEN FREMMEDE.

Løfter binder ingen. Hverken mand eller kvinde. Når jeg holder så uryggelig fast ved dig, så er det, fordi jeg ikke kan andet.

ELLIDA
(sagte og bævende).

Hvorfor kom De ikke før?

WANGEL.

Ellida!

ELLIDA
(bryder ud).

Å, — dette, som drager og frister og lokker — ind i det ukendte! Hele havets magt er samlet i dette ene!

(Den fremmede mand stiger over havegærdet.)

ELLIDA
(viger bag Wangel).

Hvad er det? Hvad vil De?

DEN FREMMEDE.

Jeg ser det — og jeg hører det på dig,

Ellida, — det blir altså dog mig, du vælger til slut.

WANGEL
(træder imod ham).

Min hustru har ikke noget valg her. Jeg er sat både til at vælge og til at — værge for hende. Ja, værge! Hvis De ikke forføjer Dem herfra, — ud af landet, — og aldrig kommer igen, — véd De da vel, hvad De så udsætter Dem for?

ELLIDA.

Nej, nej, Wangel! Ikke dette!

DEN FREMMEDE.

Hvad vil De gøre mig?

WANGEL.

Jeg vil la' Dem sætte fast — som en forbryder! Straks! Inden De kommer ombord! For jeg véd fuld besked om drabet ude i Skjoldviken.

ELLIDA.

Å, Wangel, — hvor kan du —!

DEN FREMMEDE.

Det var jeg forberedt på. Og derfor — (tager en revolver frem af brystlommen.) — derfor så har jeg også forsynet mig med denne her.

ELLIDA
(kaster sig foran Wangel).

Nej, nej, — dræb ham ikke! Dræb så heller mig!

DEN FREMMEDE.

Hverken dig eller ham. Vær rolig for det. Denne her er til eget brug. For jeg vil leve og dø som en fri mand.

ELLIDA
(i stigende oprør).

Wangel! Lad mig sige dig det, — sige det, så at han hører på det! Vel kan du holde mig tilbage her! Det har du jo magt og midler til! Og det vil du jo også gøre! Men mit sind, — alle mine tanker, — alle mine dragende længsler og begær, — dem kan du ikke binde! De vil hige og jage — ud i det ukendte, — som jeg var skabt for — og som du har lukket for mig!

WANGEL
(i stille smerte).

Jeg ser det vel, Ellida! Skridt for skridt glider du fra mig. Kravet på det grænseløse og endeløse — og på det uopnåelige, — det vil drive dit sind helt ind i nattemørket til slut.

ELLIDA.

Å ja, ja, — jeg føler det — som sorte lydløse vinger over mig!

WANGEL.

Did skal det ikke komme. Der er ingen anden redning mulig for dig. Jeg øjner i alle fald ingen anden. Og derfor — derfor så lar jeg — handelen nu straks gå om igen. — Nu kan du altså vælge din vej — i fuld — fuld frihed.

ELLIDA
(stirrer en stund som målløs på ham).

Er det sandt, — sandt, — hvad du siger! Mener du det — af dit inderste hjerte!

WANGEL.

Ja, — af hele mit inderste, våndefulde hjerte mener jeg det.

ELLIDA.

Og kan du det også! Kan du la' det ske!

WANGEL.

Ja, det kan jeg. Jeg kan det — fordi jeg elsker dig så højt.

ELLIDA
(sagte og bævende).

Så nær — og så inderligt — skulde jeg være kommet ind til dig!

WANGEL.

Det har årene og samlivet virket.

ELLIDA
(slår hænderne sammen).

Og jeg, — som så lidet har set det!

WANGEL.

Dine tanker gik andre veje. Men nu altså, — nu er du fuldt ud løst fra mig og mit. Og fra mine. Nu kan dit eget rigtige liv — komme ind på — på sit rette spor igen. For nu kan du vælge i frihed. Og under eget ansvar, Ellida.

ELLIDA
(griber sig om hovedet og stirrer frem for sig imod Wangel).

I frihed og — og under ansvar! Under ansvar også? — Der er — forvandling i dette her!

(Dampskibsklokken lyder atter.)

DEN FREMMEDE.

Hører du, Ellida! Nu ringer de for sidste gang. Kom så!

ELLIDA
(vender sig imod ham, ser fast på ham og siger med magt i stemmen:)

Aldrig går jeg med Dem efter dette.

DEN FREMMEDE.

Går du ikke!

ELLIDA
(klynger sig op til Wangel).

Å, — aldrig rejser jeg fra dig efter dette!

WANGEL.

Ellida, — Ellida!

DEN FREMMEDE.

Altså forbi?

ELLIDA.

Ja! Forbi for alle tider!

DEN FREMMEDE.

Jeg ser det nok. Der er noget her, som er stærkere end min vilje.

ELLIDA.

Deres vilje mægter ikke et fnug over mig længer. For mig er De en død mand, — som er kommen hjem fra havet. Og som går did igen. Men jeg gruer ikke længer for Dem. Og jeg drages ikke heller.

DEN FREMMEDE.

Farvel, frue! (han svinger sig over havegærdet.) Fra nu af er De ikke andet — end et overstået skibbrud i mit liv.

(Han går ud til venstre.)

WANGEL
(ser en stund på hende).

Ellida, — dit sind er som havet. Det har både ebbe og flod. Hvorfra kom forvandlingen?

ELLIDA.

Å, forstår du da ikke, at forvandlingen kom, — at forvandlingen måtte komme — da jeg fik vælge i frihed.

WANGEL.

Og det ukendte, — det drager dig ikke længer?

ELLIDA.

Hverken drager eller skræmmer. Jeg har kunnet få sé ind i det, — få gå ind til det, — ifald jeg bare selv havde villet. Jeg har kunnet vælge det nu. Derfor kunde jeg også forsage det.

WANGEL.

Jeg begynder at forstå dig — lidt efter lidt. Du tænker og fornemmer i billeder — og i synbare forestillinger. Din længsel og higen efter havet, — din dragning imod ham, — imod denne fremmede mand, — det har været udtrykket for et vågnende og voksende frihedskrav i dig. Andet ikke.

ELLIDA.

Å, jeg véd ikke, hvad jeg skal sige til det. Men du har været en god læge for mig. Du fandt, — og du voved at bruge det rette middel, — det eneste, som kunde hjælpe mig.

WANGEL.

Ja, — i den yderste nød og fare vover vi læger så meget. — Men nu kommer du altså til mig igen, Ellida?

ELLIDA.

Ja, kære, trofaste Wangel, — nu kommer jeg til dig igen. Nu kan jeg det. For nu kommer jeg til dig i frihed, — frivillig — og under ansvar.

WANGEL
(ser hjerteligt på hende).

Ellida! Ellida! Å, — at tænke sig til, at nu kan vi to få leve helt for hinanden —

ELLIDA.

— og med fælles livsminder. Dine — så vel som mine.

WANGEL.

Ja, ikke sandt, du kære!

ELLIDA.

— og for vore to børn, Wangel.

WANGEL.

Vore kalder du dem!

ELLIDA.

Dem, som jeg ikke ejer, — men som jeg nok skal vinde.

WANGEL.

Vore —! (kysser glad og ilsomt hendes hænder.) Å, — usigelig tak for det ord!

(HILDE, BALLESTED, LYNGSTRAND, ARNHOLM og BOLETTE kommer fra venstre inde i haven.)

(Samtidigt mange af byens UNGE FOLK og SOMMERGÆSTER udenfor på fodstien.)

HILDE
(halvhøjt til Lyngstrand).

Nej, sé — hvor rent forlovet hun og far ser ud!

BALLESTED
(som har hørt det).

Det er sommertid, lille frøken.

ARNHOLM
(ser mod Wangel og Ellida).

Nu sejler engelskmanden.

BOLETTE
(går til gærdet).

Herfra kan man bedst se ham.

LYNGSTRAND.

Sidste rejs' for iår.

BALLESTED.

Snart er alle sunde lukket, som digteren siger. Det er trist, fru Wangel! Og nu mister vi jo Dem også for en tid. Imorgen flytter De jo ud til Skjoldviken, hører jeg.

WANGEL.

Nej, — det blir der ikke noget af. For nu inat har vi to bestemt os om igen.

ARNHOLM
(ser afvekslende på dem).

Ah, — virkelig!

BOLETTE
(kommer fremover).

Far, — er det sandt!

HILDE
(hen imod Ellida).

Blir du hos os alligevel!

ELLIDA.

Ja, kære Hilde, — ifald du vil ha' mig.

HILDE
(kæmpende mellem gråd og glæde).

Åh, — tænk — om jeg vil —!

ARNHOLM
(til Ellida).

Men dette her kommer da sandelig som en overraskelse —!

ELLIDA
(smiler, alvorligt).

Nå, ser De, herr Arnholm —. Husker De, — vi talte om det igår? Når en nu engang er ble't en fastlandsskabning, — så finder en ikke vejen tilbage igen — ud til havet. Og ikke ud til havlivet heller.

BALLESTED.

Men det er jo akkurat som med min havfrue!

ELLIDA.

Omtrent, ja.

BALLESTED.

Bare med den forskel at havfruen — hun dør af det. Menneskene derimod — de kan aklam-akli-matisere sig. Jo, jo, — jeg forsikrer Dem, fru Wangel, — de kan a-kli-matisere sig!

ELLIDA.

Ja, i frihed kan de det, herr Ballested.

